

קונטרס
מעלות התורה

ובו מאמרים מלוקטים מספר

הזהר הקדוש

עם ביאור הנפלא

מתוך מדבש

המפרש כל מלה ומלה בדרך קל וקצר

מאת הגאון הקדוש המקובל רבי דניאל פריש זצוקלה"ה

והוספנו בו מאמרי

חג השבועות

ובו מבוארים מעלות הלימוד בליל זה,

וסגולות הלימוד ששיגו הלומדים אז

הקדמה

בקונטרס זה ליקטנו מאמרים נכבדים מן הזהר הקדוש עם ביאור "מתוק מדבש" שעיקרם סובבים על ענייני מעלות התורה הקדושה והדרך אשר בה ישכון אור.

הנה אמרו חז"ל "תלמוד תורה כנגד כולם", וכל בריאת העולם היתה בשביל שיעסקו ישראל בתורה, כמו שכתוב "אם לא בריתי, יומם ולילה חקת שמים וארץ לא שמת". ותלמוד תורה הוא מהדברים שצריכים לעורר ולחזק עליהם בכל עת.

ומה נאה להגיש קונטרס זה בערב מתן תורה, יום שנבחרנו לעם סגולה על ידי לימוד התורה, ובפרט שמאמרים אלו מלוקטים מסלתה של תורה הרי הוא ספר הזהר הקדוש שהעסק בו יהיה עיקר התורה שילמדו ישראל קדושים בימות המשיח ובעולם הבא, כפי שכתבו המהרח"ץ והחיד"א ובעל התניא זצוק"ל וזיע"א, ומועתקים דבריהם בהרחבה לקמן.

את הקונטרס חתמנו במאמרי "חג השבועות" ובו מבואר מעלת לימוד התורה בליל התקדש חג, וסוד התקון בפנמיות הנעשה בליל זה על ידי שאנו נעורים ועוסקים אז בתורה. גם מבואר בו המעלה והסגולה הגדולה ששייגו הלומדים אז, שזוכים להתברך בשנה טובה ומבורכת, ומובטחים הם שישלימו את שנתם.

רוב המאמרים שליקטנו מתבארים גם על דרך הנגלה, ועל כן הדפסנו אותם בביאורינו באותיות מרובעות, וחלקי המאמרים שמתבארים על דרך הנסתר הדפסנו אותם על פי רוב באותיות רש"י רגילות, או בשילוב מאמרי הנגלה עם ציון אותיות רש"י קטנות מוקפות.

הנה כאמור קונטרס זה נערך מתוך ביאור הענק לזהר "מתוק מדבש" הנדפס בכ"ב כרכים מהודרים ומפוארים ומנוקדים, וזכה דורינו האחרון למתנת שמים בחיבור זה, שהוגים בו רבים בכל רחבי תבל יומם וליל, וערבים ונעימים עליהם הביאורים למכביר, וכבר מתקיימים בס"ד למעלה ממאה ועשרים שיעורים ברבים שהוגים בו בקביעות, ואכן זו היא בשורה טובה לקראת יום הגאולה הקרוב וכפי שאמר רשב"י הקדוש כי בדור האחרון רבים יעסקו בספר הזהר דנן, ובזכות זאת נזכה לצאת מן הגלות במהרה וברחמים, אמן.

כי מלאה הארץ דעה את ה' – כמים לים מכסים

(ישעיה יא ט)

כתב רבינו בעל התניא (לקוטי תורה פרשת צו דף יז ט"א):
הנה המשיח ילמד דעת לכל העם בהשגת פנימיות התורה,
כי אם לפי פשוטו שילמד מלך המשיח את תורת הנגלה לנו
ולבנינו, אינו מובן, הלא אז בתחית המתים יקומו משה רבינו
וכל הגדולים שכבר יודעים את כל התורה, אלא הענין כי אז
יהיה הלימוד בפנימיות התורה, שארוכה מארץ מידה, ויש בה
עליות רבות לאין קץ ותכלית.

כתב המהרח"ו (בהקדמתו לשער ההקדמות דף ב סט"ב): כי
תורת עולם הבא איננה כפשוטה, רק שם עוסקים ברזי
התורה וסודותיה, וזה שלא בחר בה ולא טרח בה בעולם הזה
מערב שבת, לא יאכל בשבת, ועליהם נאמר (ישעיה סה יג) הנה
עבדי יאכלו, ואתם תרעבו וגו'.

כתב החיד"א (בספר צוארי שלל על הפטרת בראשית אות ג):
שמעתי מהראשונים, וכי מי שיגע מאד בתורה בעולם הזה,
לעתיד לבוא יהיה שוה לעם הארץ, כי כתוב "ומלאה הארץ
דעה". והרי פשוט שהתלמידי חכמים שעסקו בתורה כראוי הם
יקחו חלקם יותר ויותר. אלא הביאור הוא: "ומלאה הארץ דעה",
אבל "כמים לים מכסים" היינו שבים יש מקומות עמוקים מאד,
כן יהיו החכמים שבעולם הזה שידעו ידיעה גדולה מאד, אבל
כל המון ישראל יהיו רק יודעים. ואחד הרואה בעיניו יראה "כי
מלאה הארץ דעה", אך לפי האמת אינם שוים, עד כאן דבריהם.
וזה שכתוב (ישעיה מב כא) "ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה",
דלעתיד מלאה הארץ דעה, וזהו "יגדיל" לעתיד לכל המון
ישראל. "ויאדיר" לתלמידי חכמים יחזקם שיהיו נאדרי בכח יותר
משאר העם.

מפתח הענינים

א. "מאמר מצות לימוד התורה" ומבואר בו כי התורה ניתנה כדי שעל ידה נדע איך לעבוד את השם, ושמעלת לימוד התורה גדולה יותר מכל המצות, ומבאר שצריך האדם לרדוף אחר מי שיודע דבר תורה כדי שילמדהו, ומי שעוסק בתורה בעולם הזה זוכה שגם בגן עדן לומד תורה, ושפתותיו דובבות בקבר.

ב. "מאמר כח לימוד התורה" ומבואר בו כי מי משתדל בעסק התורה אין לו לירא ולפחד משום מזיק או חולי, וזאת לפי שהתורה מלמדת אותו לילך בדרך הישר. ומבאר עוד שאפילו אם ח"ו נגזרה על האדם גזרה חתומה שאינה יכולה להתבטל אפילו בתפלה, עם כל זאת בכח לימוד התורה אפשר לבטלה.

ג. "מאמר התורה מכפרת ומטהרת" ומבואר בו כי דברי תורה חשובים יותר מכל הקרבנות שבעולם, כי בלימוד התורה מכפר האדם הלומד על עצמו, מה שאין כן בקרבן ששם הכהן מכפר עליו. ומבאר עוד כי בלימוד התורה משיגים רפואת לגוף וטהרה לנפש.

ד. "מאמר התורה מצלת ממלאך המות" ומבואר בו שהעוסק בתורה זוכה לחיים אמיתיים בעולם הזה ובעולם הבא, כי אין אומות העולם ולא מלאך המות יכולים לשלוט עליו, וזוכה למות במיתת נשיקה שאינה נקראת מיתה. ומבאר עוד כי אם קרה שהעוסק בתורה חטא, אזי כדי שיטהר, הקב"ה מייסרו בעולם הזה במעט יסורין, או שנכנס ליטהר לשעה קלה בגיהנם אבל אין האש שולטת בו, והכל בזכות התורה שעסק בה.

ה. "מאמר התורה מתשת רק כח היצר הרע" ומבואר בו כי התורה מתשת רק את כח היצר הרע ותאוותיו, אבל לא את כח האדם, כי אדרבה היא מחזקת אותו. ומביא על כך מעשה נפלא ברבי אלעזר עם אליהו הנביא זכור לטוב. ומבאר עוד כי המלמד תורה לאחרים אז אין אליהו מניח לו לעתיד לבוא להיכנס לגיהנם.

ו. "מאמר דרך לימוד התורה" ומבואר בו כי לימוד התורה צריך להיות בדרך האמת ובדרך הישר, וזאת על ידי רב בקי, שאז לימודו עולה למעלה. וממשיך ואומר כי מי שרצונו ללמוד ואינו מוצא רב שיוודע כהוגן, עם כל זאת ילמד אפילו מכל אדם, כי על ידי השתדלותו בזה יסיעוהו מהשמים שבמשך הזמן יבוא ללמוד מרב מובהק. ומבאר כי מי שמתייגע בלימודו אזי הגם שאינו מבין כראוי, ואפילו טועה, עם כל זאת הקב"ה שמח בתורתו, כי כוונתו לשם שמים. ומסיק שלעולם ילמד אדם תורה, כי מתוך שלא לשמה יזכה לבוא לשמה.

ז. "מאמר לימוד תורה לשמה" ומבואר בו שעל הרב לקרב את התלמידים ללמוד תורה, ואפילו שמתחילה רצונם להשיג עושר, כי מתוך שלא לשמה יבואו ללמוד לשמה. ומביא מעשה נפלא ברבי אבא שהכריז כי מי שרוצה עושר בעולם הזה יבוא ויעסוק בתורה, וכונתו היתה שמתוך שלא לשמה יבואו לשמה, ורבי אבא שסבר בתלמיד שרצונו ללמוד תמיד שלא לשמה, רצה לדחותו, אבל בת קול מהשמים הודיע לו שימתין עוד בסבלנות, וכן היה שבמשך הזמן חזר התלמיד ללמוד תורה לשמה.

ח. "מאמר מתן תורה לישראל" ומבואר בו סוד הענין שהקב"ה פנה לאומות העולם והציע להם לקבל את התורה, לפני שהציע זאת לישראל בניו, ומבאר שבסרוב האומות הפקירו הם את חלק הקדושה שבהם, ובזה זכו ישראל ליטול חלק ביצר הרע הנצרך להתעוררות קיום המצוות הגופניות. ומבאר עוד שבמתן תורה זכו ישראל למתנות מכל שרי מעלה, ברם בחטא העגל אבדום, אבל כשהם שבים בתשובה וכן לעתיד לבוא יזכו לכל זה בחזרה.

ט. "מאמרי ליל שבועות" ומבואר בו מעלת הלילה הקדוש, והתקון הנעלה הנעשה על ידי לימוד התורה בזה הלילה, וסגולת הלומדים שזוכים להכתב בספר הזכרון, ומובטח להם שישלימו את השנה בטוב.

י. "מאמר בשבועות נצא מן הגלות" ומבואר בו כי נשמת משה רבינו ע"ה מגולגלת בדור האחרון, והוא סובל עוונות ישראל. ובזכותו נצא מן הגלות על ידי מדת החסד, ואומר שתחילת הגאולה תהיה בפסח, והגמר בשבועות.

מאמר מצות לימוד התורה

(א) פקודא ללמוד תורה בכל יומא, דאיהו רזא דמהימנותא עלאה, למנדע ארחיה דקדשא בריך הוא, דכל מאן דאשתדל באורייתא, זכי בהאי עלמא, וזכי בעלמא דאתי, ואשתזיב מפל קטרוגין בישין, בגין דאורייתא רזא דמהימנותא איהי, דמאן דאתעסק בה, אתעסק במהימנותא עלאה, וקדשא בריך הוא אשרי שכינתיה בגויה דלא תעדי מניה.

מתוק מדבש

"מאמר מצות לימוד התורה" ומבאר בו כי התורה ניתנה כדי שעל ידה נדע איך לעבוד את השם, ושמעלת לימוד התורה גדולה יותר מכל המצות, ומבאר שצריך האדם לרדוף אחר מי שיודע דבר תורה כדי שילמדוהו, ומי שעוסק בתורה בעולם הזה זוכה שגם בגן עדן לומד תורה, ושפתותיו דובבות בקבר.

(מקור המאמר צוהר פרשת תרומה נרעיל מהימנא דף קלד ע"ב, ונצי"ור מתוק מדבש כרך ז עמ' קא-קג)

פקודא ללמוד תורה בכל יומא מצוה ללמוד תורה בכל יום תמיד, דאיהי רזא עלאה (ה"ג הרמ"ק) כי התורה היא סוד עליון שגלה הקב"ה לישראל למנדע ארחיה דקדשא בריך הוא לדעת את דרכיו של הקב"ה איך יתקדשו ויעבדוהו, כי על ידי לימוד התורה ידע האדם כלל עבודתו ופרטי מצותיו, דכל מאן דאשתדל באורייתא זכי בהאי עלמא וזכי בעלמא דאתי כי כל מי שעוסק בתורה זוכה בעולם הזה, וזוכה בעולם הבא, כמאמר חז"ל שהתורה היא אחד מהדברים שהאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא, ואשתזיב מפל קטרוגין בישין וניצול מכל מקטרגים רעים, בין בעולם הזה מהגוים והמזיקים והמחבלים, ובין בעולם הבא שניצול ממלאכי חבלה המקטרגים עליו אחר פטירתו, והטעם לאלו התועלויות בגין דאורייתא רזא דמהימנותא איהי לפי שהתורה היא סוד האמונה, כלומר היא ענין רוחני הנמשך מהאלהות מלמעלה עד בני אדם התחתונים, דמאן דאתעסק בה אתעסק במהימנותא עלאה שמי שעוסק בה הוא עוסק באמונה העליונה, שמקשר כל העולמות מכתר עליון עד הגשם הכלה והנפסד, לכן הוא זוכה לכל טוב וניצול מכל מקטרגים רעים, כמאמר חז"ל כל המקבל עליו עול תורה פורקים ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ, וקדשא בריך הוא אשרי שכינתיה בגויה דלא תעדי מניה והקב"ה משרה שכינתו בתוכו בתמידות שלא תסור ממנו לעולם, מה שאין כן בשאר העבודות והמצות שהאדם עושה, שבהם אין השכינה שורה עליו אלא בשעת העבודה לבד.

מֵאֵן דִּידַע מְלָה דְּאוּרִייתָא, אַצְטְרִיף לְמַרְדֵּף אֲבִתְרִיהּ, וְלֹאֻלְפָּא הָאִי
מְלָה מְנִיהּ, לְקִיּוּמָא רָזָא דְכְּתִיב (שמות כה ב) מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר
יִדְבְּנוּ לְבֹו תִקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי, אוּרִייתָא אֵילְנָא דְחִי אִיהוּ, לְמִיָּהֵב חִיין
לְכֻלָּא, מֵאֵן דְּאַתְתֶּקֶף בְּאוּרִייתָא, אַתְתֶּקֶף בְּאֵילְנָא דְחִי, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר
(משלי ג יח) יֶעֶץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ.

וְכְּמָה רִזִּין עֲלֵאִין אוּקִימָנָא בְּמֵאֵן דְּאַשְׁתַּדֵּל בְּאוּרִייתָא, דְּזָכִי לְאַתְקַשְׁרָא
בְּאוּרִייתָא דְלְעִילָא, בְּהָאִי עֲלֵמָא לֹא שְׂכִיף, וְלֹא שְׂכִיף בְּעֲלֵמָא
דְּאַתִּי, וְאַפִּילוּ בְּקִבְרָא שְׁפוּתִיָּה מְרַחֶשֶׁן אוּרִייתָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שיר
י) דּוֹבֵב שְׁפִתִי יִשְׁנִים.

מתוק מדבש

ומאחר שעל ידי שהאדם לומד התורה הקדושה שורה השכינה עליו, לכן מֵאֵן דִּידַע מְלָה
דְּאוּרִייתָא מי שיוודע דבר תורה, אַצְטְרִיף לְמַרְדֵּף אֲבִתְרִיהּ וְלֹאֻלְפָּא הָאִי
מְלָה מְנִיהּ צריך לרדוף אחריו וללמוד אותו דבר ממנו, לְקִיּוּמָא רָזָא דְכְּתִיב לקיים
סוד מה שכתוב מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבֹו פירוש כל איש אשר השכינה נודבת
אור התורה בלבו, תִקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי ממנו תקחו את שכינתי על ידי דבר התורה שילמוד
ממנו, כי אור התורה שוכנת בלב משכילי עם בני ישראל, והאדם שהוא חכם ונכון בתורה
יותר יש בו אור שכינה יותר מחבירו, ובהיות האדם לומד ממנו חלק התורה שהוא יודע
הרי מקבל ממנו אור השכינה ועל ידי זה ישרה עליו ניצוץ שכינה מאיר יותר, כי אוּרִייתָא
אֵילְנָא דְחִי אִיהוּ לְמִיָּהֵב חִיין לְכֻלָּא התורה היא עץ החיים לתת חיים לכל נמצא,
לכן לא יאמר האדם כי חלק התורה שיוודע החכם הלא הוא מאיר בו והוא שלו ומה יכול
החכם להאיר לי ממנו, אלא דע שיש כח בתורה להאיר לזה ולזה, מפני שהיא בסוד עץ
החיים שיש בו כדי להאיר לכל נמצא, ואמר כי מֵאֵן דְּאַתְתֶּקֶף בְּאוּרִייתָא אַתְתֶּקֶף
בְּאֵילְנָא דְחִי מי שמתחזק בתורה מתחזק בעץ החיים כְּמָה דְאַתְּ אָמַר יֶעֶץ חַיִּים הִיא
לְמַחְזִיקִים בָּהּ רצה לומר כפי החזקתו בה כן ימצא עצמו מחוזק, לכן צריך האדם לעסוק
בתורה בחוזק ובכונת הלב ולא כמצות אנשים מלומדה.

וְכְּמָה רִזִּין עֲלֵאִין אוּקִימָנָא בְּמֵאֵן דְּאַשְׁתַּדֵּל בְּאוּרִייתָא וכמה סודות עליונים ביארנו
במעלת מי שעוסק בתורה, שהוא עולה על כל שאר עסקי העבודה, דְּזָכִי לְאַתְקַשְׁרָא
בְּאוּרִייתָא דְלְעִילָא שזוכה להתקשר בתורה שלמעלה שְׁטוֹל ו'ל, ועוד במעלת התורה כי
התלמיד חכם בְּהָאִי עֲלֵמָא לֹא שְׂכִיף בעולם הזה אינו שוקט מלימוד התורה כי הוא
יכול לעסוק בה תמיד, אבל למצות יש זמן לעשייתו, וְלֹא שְׂכִיף בְּעֲלֵמָא דְאַתִּי וגם
אינו שוקט בעולם הבא, כי גם בגן עדן יזכה ללמוד תורה, מה שאין כן המצות אינם
שייכות רק בעולם הזה, וְאַפִּילוּ בְּקִבְרָא שְׁפוּתִיָּה מְרַחֶשֶׁן אוּרִייתָא ואפילו בקבר אינו
שוכב בטל אלא שפתותיו רוחשות בתורה כְּמָה דְאַתְּ אָמַר דּוֹבֵב שְׁפִתִי יִשְׁנִים פירוש
שתלמידי חכמים שפתותיהם דובבות בקבר (עיין גמ' נט' ע"א). (רמ"ק ומפרשים)

מאמר כח לימוד התורה

(ב) פֶּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאֶמֶר, מֵאִי דְכֶתִיב (ישעיה לח ב) וַיִּסַּב חֲזָקִיהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְּפֹלֵל אֶל יְהוָה, תָּא חֲזִי כַּמָּה הוּא חֵילָא תְּקִיפָא דְאֻרִּייתָא, וְכַמָּה הוּא עֲלָאָה עַל כָּלָא, דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדֵּל בְּאֻרִּייתָא לֹא דְחִיל מְעִילָאֵי וּמִתְתַּאי, וְלֹא דְחִיל מְמַרְעִין בִּישִׁין דְּעֵלְמָא, בְּגִין דְּאִיהוּ אֶחָיד בְּאִילָנָא דְחֵי וַיִּלִּיף מִיָּנִיָּה בְּכָל יוֹמָא, דְּהָא אֻרִּייתָא תוֹלִיף לְבַר נָשׁ לְמִיזֵל בְּאַרְחָ קְשׁוּט, תוֹלִיף לִיהָ עֵיטָא הֵיךְ יְתוּב קָמִי מְאֲרִיָּה לְבִטְלָא הֵהִיא גְזָרָה.

מתוק מדבש

"מאמר כח לימוד התורה" ומבואר בו כי מי משתדל בעסק התורה אין לו לירא ולפחד משום מזיק או חולי, וזאת לפי שהתורה מלמדת אותו לילך בדרך הישר. ומבאר עוד שאפילו אם ח"ו נגזרה על האדם גזרה חתומה שאינה יכולה להתבטל אפילו בתפלה, עם כל זאת בכח לימוד התורה אפשר לבטלה.

(מקור המאמר צהקדמת הוהר דף יא ע"א, וצביאור מתוק מדבש כרך א עמ' קלט-קמ)

פֶּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאֶמֶר, מֵאִי דְכֶתִיב מִה שְׁכָתוּב וַיִּסַּב חֲזָקִיהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְּפֹלֵל אֶל יְהוָה ועל ידי תפלתו נתבטלה ממנו הגזרה של צו לביתך וגו', והכל בכח התורה שזכה ללמד לכלל ישראל, וזה שאמר תָּא חֲזִי בא וראה, כַּמָּה הוּא חֵילָא תְּקִיפָא דְאֻרִּייתָא עד כמה הוא כח החזק של התורה, וְכַמָּה הוּא עֲלָאָה עַל כָּלָא ועד כמה הוא נעלה על כל, דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדֵּל בְּאֻרִּייתָא לֹא דְחִיל מְעִילָאֵי וּמִתְתַּאי שכל העוסק בתורה אין לו לירא ממקטרגים העליונים ומהמזיקים התחתונים, וְלֹא דְחִיל מְמַרְעִין בִּישִׁין דְּעֵלְמָא ואין לו לירא מחלאים רעים שבעולם, בְּגִין דְּאִיהוּ אֶחָיד בְּאִילָנָא דְחֵי לפי שהוא אחוז בעץ החיים שהוא התפארת שבו שורש התורה, וַיִּלִּיף מִיָּנִיָּה בְּכָל יוֹמָא ולומד ממנה כל יום איך להתנהג, דְּהָא אֻרִּייתָא תוֹלִיף לְבַר נָשׁ לְמִיזֵל בְּאַרְחָ קְשׁוּט כי התורה תלמד לאדם ללכת ולהשיג את דרך האמת, תוֹלִיף לִיהָ עֵיטָא הֵיךְ יְתוּב קָמִי מְאֲרִיָּה ואם חטא מלמדתו איך לשוב לפני קונו, ואיך לבטל את הגזרה, כענין חזקיה המלך.

דֹּאפִּילוֹ אֶתְגֹּזֵר עָלֶיהָ דִּלָּא יִתְבַּטֵּל הָאִי גְזֵרָה, מִיַּד אֶתְבַּטֵּל וְאֶסְתַּלַּק
מִנֶּיהָ, וְלֹא שְׂרִיא עָלֶיהָ דְּבַר נָשׁ בְּהָאִי עֲלֵמָא.

וּבְגִין כֶּן בְּעֵי לִיה לְבַר נָשׁ לְאַשְׁתַּדֵּלָא בְּאוֹרֵיתָא יִמְמָא וְלִילִי, וְלֹא
יִתְעַדֵּי מִינָהּ, הִדָּא הוּא דְּכִתִּיב (יהושע א ח) וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלִילָה,
וְאִי אֶתְעַדֵּי מִינָהּ דְּאוֹרֵיתָא, אוֹ אֶתְפָּרֵשׁ מִינָהּ, כְּאֵלּוֹ אֶתְפָּרֵשׁ מְאִילָנָא
דְּחַיִּי.

מתוק מדבש

דֹּאפִּילוֹ אֶתְגֹּזֵר עָלֶיהָ דִּלָּא יִתְבַּטֵּל הָאִי גְזֵרָה שֶׁאִפִּילוֹ נִגְזֵר עָלָיו שְׁלֵא יִתְבַטֵּל אוֹתָהּ
הַגְזֵרָה, וְרִצָּה לִּוּמֵר שְׁחַתְמוּ אֶת הַגְזֵרָה שְׁלֵא תִתְבַטֵּל אִפִּילוֹ עַל יְדֵי תִפְלָה, עִם
כָּל זֶה מִיַּד אֶתְבַּטֵּל וְאֶסְתַּלַּק מִנֶּיהָ מִיַּד מִתְבַטֵּל וּמִסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ, כִּי יֵשׁ כַּח בְּהַתּוֹרָה
לְבַטְלָהּ, וְלֹא שְׂרִיא עָלֶיהָ דְּבַר נָשׁ בְּהָאִי עֲלֵמָא וְאִינוּ שׁוֹרָה עַל הָאָדָם בַּעֲוֹלָם הַזֶּה,
כִּי הַגְזֵרָה הִיא מִן הַמַּלְכוּת, וְהַתּוֹרָה הִיא לְמַעֲלָה בְּתַפְאֶרֶת, לְכֵן הַתּוֹרָה יְכוּלָה לְבַטְלָהּ.

וּמִסִּיק וְאוֹמֵר וּבְגִין כֶּן בְּעֵי לִיה לְבַר נָשׁ לְאַשְׁתַּדֵּלָא בְּאוֹרֵיתָא יִמְמָא וְלִילִי וּלְכַךְ
צָרִיךְ הָאָדָם לַעֲסוֹק בְּתוֹרָה יוֹמָם וְלִילָה, וְלֹא יִתְעַדֵּי מִינָהּ וְלֹא יִסּוּר וְלֹא יִתְבַטֵּל
מִמֶּנָּה לַעֲוֹלָם, הִדָּא הוּא דְּכִתִּיב זֶהוּ שְׁכָתוּב וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלִילָה וְהִטַּעַם שְׁצִירִךְ
הָאָדָם לַעֲסוֹק בְּתוֹרָה יוֹמָם וְלִילָה, כִּי וְאִי אֶתְעַדֵּי מִינָהּ דְּאוֹרֵיתָא אִם סָר וּנְתַבַטֵּל מִן
הַתּוֹרָה לְגַמְרִי, אוֹ אֶתְפָּרֵשׁ מִינָהּ אוֹ שֶׁנִּפְרַד מִמֶּנָּה אִפִּילוֹ רַק לְפִי שְׁעָה, כְּאֵלּוֹ אֶתְפָּרֵשׁ
מְאִילָנָא דְּחַיִּי נִחְשָׁב לוֹ כְּאִילוֹ נִפְרַד מֵעֵץ הַחַיִּים. (מִפְרָשִׁים)

מאמר התורה מכפרת ומטהרת

(ג) רַבִּי יוֹסִי הָיָה אֲזִיל בְּאַרְחָא, פָּגַע בֵּיהּ רַבִּי חִיָּיא, אָמַר לֵיהּ, הָאִי דְּאוּקְמוּהּ חֲבֵרִיָּיא, דְּכִתִּיב בְּעָלִי (ש"א ג יד) וְלִכְּן נִשְׁבַּעְתִּי לְבֵית עָלִי אִם יִתְּכַפֵּר עֲוֹן בֵּית עָלִי בְּזָבַח וּמִנְחָה עַד עוֹלָם, בְּזָבַח וּמִנְחָה אֵינוֹ מִתְּכַפֵּר, אָבָל מִתְּכַפֵּר הוּא בְּדַבְרֵי תוֹרָה, אֲמַאי, בְּגִין דְּדַבְרֵי תוֹרָה סִלְקִין עַל כָּל קֶרְבָּנִין דְּעִלְמָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהּ, דְּכִתִּיב (ויקרא י לו) זֹאת הַתּוֹרָה לַעֲוֹלָה לַמִּנְחָה וְלַחֹטְאֹת וְלָאֲשָׁם וְלַמְלוּאִים, שְׁקִיל אוֹרֵייתָא לְקַבִּיל כָּל קֶרְבָּנִין דְּעִלְמָא.

אָמַר לֵיהּ, הָכִי הוּא וְדָאִי, דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא, אָף עַל גַּב

מתוק מדבש

"מאמר התורה מכפרת ומטהרת" ומבואר בו כי דברי תורה חשובים יותר מכל הקרבנות שבעולם, כי בלימוד התורה מכפר האדם הלומד על עצמו, מה שאין כן בקרבן ששם הכהן מכפר עליו. ומבאר עוד כי בלימוד התורה משיגים רפואת לגוף וטהרה לנפש.

(מקור המאמר צוהר פרשת קדושים דף פ ע"ב, ונצי"ור מתוך מדגש כרך יא עמ' טז-טז)

רַבִּי יוֹסִי הָיָה אֲזִיל בְּאַרְחָא רַבִּי יוֹסִי הִיָּה הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ, פָּגַע בֵּיהּ רַבִּי חִיָּיא פָּגַשׁ בוּ רַבִּי חִיָּיא, אָמַר לֵיהּ רַבִּי חִיָּיא, הָאִי דְּאוּקְמוּהּ חֲבֵרִיָּיא זֶה שְׁבִיאוֹר הַחֲבֵרִים (נמס') רֹאשׁ הַשָּׁנָה דָּף יח ע"א, דְּכִתִּיב בְּעָלִי הַכֹּהֵן וְלִכְּן נִשְׁבַּעְתִּי לְבֵית עָלִי, אִם יִתְּכַפֵּר עֲוֹן בֵּית עָלִי בְּזָבַח וּמִנְחָה עַד עוֹלָם, וְאִמְרוּ חו"ל שֶׁם בְּזָבַח וּמִנְחָה אֵינוֹ מִתְּכַפֵּר, אָבָל מִתְּכַפֵּר הוּא בְּדַבְרֵי תוֹרָה, אֲמַאי מֶה הַטַּעַם שֶׁמִּתְּכַפֵּר בְּדַבְרֵי תוֹרָה, וּמִתְרַץ בְּגִין דְּדַבְרֵי תוֹרָה סִלְקִין עַל כָּל קֶרְבָּנִין דְּעִלְמָא לִפִּי שְׁדַבְרֵי תוֹרָה עוֹלִים בְּמַעֲלָה וַחֲשִׁיבוֹת עַל כָּל הַקִּרְבָּנוֹת שְׁבַעֲוֹלָם, כְּמָה דְּאוּקְמוּהּ כְּמוֹ שְׁבִיאוֹר הַחֲבֵרִים (נמס') מִנּוּחַ דָּף קי ע"א, דְּכִתִּיב עַל מֶה שֶׁכָּתוּב זֹאת הַתּוֹרָה לַעֲוֹלָה לַמִּנְחָה וְלַחֹטְאֹת וְלָאֲשָׁם וְלַמְלוּאִים מִכָּאן כִּי שְׁקִיל אוֹרֵייתָא לְקַבִּיל כָּל קֶרְבָּנִין דְּעִלְמָא הַתּוֹרָה שְׁקוּלָה כִּנְגַד כָּל הַקִּרְבָּנוֹת שְׁבַעֲוֹלָם, וְטַעַם הַדָּבָר כִּי הַכֹּהֵן בַּהֲקִרְבַת הַקֶּרֶבֶן מֵיִיחָד קב"ה וּשְׁכִינִתִּיהּ, נִמְצָא שְׁאִין הַחוּטָא מִתְקֵן עֲצָמוֹ, אֵלָּא נִתְקֵן עַל יְדֵי הַכֹּהֵן, אֲבָל הַעוֹסֵק בַּתּוֹרָה הוּא בַּעֲצָמוֹ בַּהֲבֵל פִּיּוּ מֵיִיחָד קב"ה וּשְׁכִינִתִּיהּ, וְהוּא מְקַרֵּב אֶת עֲצָמוֹ לֵאשׁ הַתּוֹרָה, וְהַבֵּל פִּיּוּ הוּא כְּרִיחַ עֹשֶׂן הַמַּעֲרֹכָה, וְהוּא נִבְחַר לֵה' מִזְבַּח.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי יוֹסִי, הָכִי הוּא וְדָאִי כֵּן הוּא וְדָאִי כְּדַבְרִיךְ, דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא כִּי כָל מִי שְׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, אָף עַל גַּב דְּאִתְגַּזֵּר עָלֵיהּ עוֹנֶשָׁא מְלַעֲיָלָא

דַּאֲתַגְזֹר עָלֶיהָ עֹנֶשָׁא מְלַעֲיָלָא, נִיחָא לִיה מְכַל קְרַבְנִין וְעֵלּוֹן, וְהָהוּא עֹנֶשָׁא אֲתַקְרַע.

וְתָא חֲזִי, לֹא אֲתַדְכִּי בְּר נֶשׁ לְעֵלְמִין, אֶלָּא בְּמַלְיָן דְּאוֹרִייתָא, בְּגִינִי כֶּךָ מַלְיָן דְּאוֹרִייתָא לֹא מְקַבְּלִין טוּמָאָה, בְּגִין דְּאִיהִי קִיִּימָא לְדַכָּאָה לְאַלִּין מְסַאֲבִי, וְאַסְוֹתָא בְּאוֹרִייתָא אֲשַׁתְּכַח, דְּכְתִיב (משלי ג ח) רַפְּאוֹת תִּהְיֶה לְשֶׁרֶף וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיהָ, וְדְכִיּוֹתָא אֲשַׁתְּכַח בְּאוֹרִייתָא, דְּכְתִיב (תהלים יט י) יִרְאֵת יְהוָה טְהוֹרָה עֹמֶדֶת לְעַד, מְאִי עֹמֶדֶת לְעַד, דְּקִיִּימָא תְּדִירָא בְּהָהוּא דְּכִיּוֹתָא, וְלֹא אֲתַעֲדִי מְנִיָּה לְעֵלְמִין.

מתוק מדבש

אף על פי שנגזר עליו עונש מלמעלה, נִיחָא לִיה מְכַל קְרַבְנִין וְעֵלּוֹן הוא לנחת רוח להקב"ה יותר מכל קרבנות ועולות, לכן וְהָהוּא עֹנֶשָׁא אֲתַקְרַע גזרת עונש ההוא נקרע ומתבטל. (רמ"ק ומפרשים)

וְתָא חֲזִי, לֹא אֲתַדְכִּי בְּר נֶשׁ לְעֵלְמִין אֶלָּא בְּמַלְיָן דְּאוֹרִייתָא ובא וראה, אין האדם נטהר מעונותיו לעולם אלא בדברי תורה, בְּגִינִי כֶּךָ מַלְיָן דְּאוֹרִייתָא לֹא מְקַבְּלִין טוּמָאָה ולכן אין דברי תורה מקבלים טומאה, בְּגִין דְּאִיהִי קִיִּימָא לְדַכָּאָה לְאַלִּין מְסַאֲבִי לפי שהתורה עומדת לטהר את הטמאים, כי היא מקוה טהרה לישראל לטהרם מעונותם, וְאַסְוֹתָא בְּאוֹרִייתָא אֲשַׁתְּכַח ורפואת הגוף והנפש נמצאת בתורה, דְּכְתִיב רַפְּאוֹת תִּהְיֶה לְשֶׁרֶף וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיהָ התורה תהיה רפואה לטבורך, ומוח לעצמותיך, וְדְכִיּוֹתָא אֲשַׁתְּכַח בְּאוֹרִייתָא וגם הטהרה נמצאת בתורה, כי מטהרת את האדם מטומאת הנפש, דְּכְתִיב יִרְאֵת יְהוָה טְהוֹרָה עֹמֶדֶת לְעַד ויראת ה' היינו התורה כדלקמן, מְאִי עֹמֶדֶת לְעַד מה פירושו, ואמר דְּקִיִּימָא תְּדִירָא בְּהָהוּא דְּכִיּוֹתָא וְלֹא אֲתַעֲדִי מְנִיָּה לְעֵלְמִין שזה האדם הלומד תורה עומד תמיד באותה הטהרה, ואין טהרתו מתבטלת ממנו לעולם.

מאמר התורה מצלת ממלאך המות

(ד) רַבִּי אֱלֶעָזָר פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים קיט יח) גַּל עֵינַי וְאֶבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ, כִּמָּה אֵינּוֹן בְּנֵי נֶשֶׁא טַפְשִׁין, דְּלֹא יִדְעִין וְלֹא מִסְתַּכְּלִין לְאַשְׁתַּדְּלָא בְּאוּרֵייתָא, בְּגִין דְּאוּרֵייתָא כָּל חַיִּין וְכָל חִירוֹ וְכָל טוֹב בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי, חַיִּין אֵינּוֹן בְּעֵלְמָא דִּין, דִּיזְכּוֹן לְיוֹמִין שְׁלָמִין בְּהַאי עֵלְמָא, כִּמָּה דְאַתָּ אָמַר (שמות כג כו) אֶת מִסְפַּר יְמֵיךָ אֲמַלֵּא, וְלְיוֹמִין אֲרִיכִין בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, בְּגִין דְּאֵינּוֹן חַיִּין שְׁלָמִין, אֵינּוֹן חַיִּין דְּחִידוֹ, חַיִּי בְּלֹא עֲצִיבוֹ, חַיִּין דְּאֵינּוֹן חַיִּין.

מתוק מדבש

"מאמר התורה מצלת ממלאך המות" ומבואר בו שהעוסק בתורה זוכה לחיים אמיתיים בעולם הזה ובעולם הבא, כי אין אומות העולם ולא מלאך המות יכולים לשלוט עליו, וזוכה למות במיתת נשיקה שאינה נקראת מיתה. ומבאר עוד כי אם קרה שהעוסק בתורה חטא, אזי כדי שיטהר, הקב"ה מייסרו בעולם הזה במעט יסורין, או שנכנס ליטהר לשעה קלה בגיהנם אבל אין האש שולטת בו, והכל בזכות התורה שעסק בה.

(מקור המאמר זוהר פרשת חיי שרה דף קלא ע"ג - קלג ע"א, וצנז'ור מתוק מדבש כרך ג עמ' קח-קיא)

רַבִּי אֱלֶעָזָר פֶּתַח בִּשְׁבַח הַתּוֹרָה וְאָמַר מַה שֶּׁכָּתוּב גַּל עֵינַי וְאֶבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ הִנֵּה כִּמָּה אֵינּוֹן בְּנֵי נֶשֶׁא טַפְשִׁין דְּלֹא יִדְעִין וְלֹא מִסְתַּכְּלִין לְאַשְׁתַּדְּלָא בְּאוּרֵייתָא כִּמָּה הֵם בְּנֵי אָדָם טַפְשִׁים שְׁלֹא יוֹדְעִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים לַעֲסוֹק בַּתּוֹרָה, בְּגִין דְּאוּרֵייתָא כָּל חַיִּין וְכָל חִירוֹ וְכָל טוֹב בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי אֵיהּ (ה"ג ד"א) לִפִּי שֶׁהַתּוֹרָה כּוֹלֶלֶת כָּל חַיִּים וְכָל חִירוֹת וְכָל טוֹב בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא לִזְמַן הַתּוֹרָה שֶׁהִיא סוּד הַתַּפְאֵרֶת הוּא מִקְנֵל חַיִּים מִן הַתַּכְלָמָה, וְחִירוֹת מֵהִצְנָה, וְכָל טוֹב מִן הַדַּעַת, וּמִפְרֹשׁ עֵינַי הַחַיִּים וְאָמַר חַיִּין אֵינּוֹן בְּעֵלְמָא דִּין הַתּוֹרָה הִיא הַנּוֹתֶנֶת חַיִּים בְּעוֹלָם הַזֶּה, דִּיזְכּוֹן לְיוֹמִין שְׁלָמִין בְּהַאי עֵלְמָא שִׂיזְכוּ לִימֵים שְׁלָמִים וּמִלֵּאִים בּוֹהַ הַעוֹלָם כִּמָּה דְאַתָּ אָמַר אֶת מִסְפַּר יְמֵיךָ אֲמַלֵּא פִירוּשׁ אֲמַלֵּא בִּנְחָת וּבִשְׂמִיחָה, וְלֹא לִזְמַן יְמֵים הַשְּׁלָמִים נִשְׁפָּעִים מֵהוּ"ק דו"א וּמִמַּלְכוּת הַיּוֹנְקִים מֵהִצְנָה וְהֵם הַמִּנְהִיגִים אֶת עוֹלָם הַזֶּה, וְגַם וְלִיוֹמִין אֲרִיכִין בְּעֵלְמָא דְאַתִּי וְיִזְכּוּ לִימֵים אֲרוּכִים בְּעוֹלָם הַבָּא הַנִּשְׁפָּעִים מֵאֲרִיךְ אֲנִפִּין צְנִינָה שֶׁהִיא סוּד עוֹלָם הַזֶּה, בְּגִין דְּאֵינּוֹן חַיִּין שְׁלָמִין לִפִּי שְׁעוֹלָם הַבָּא הוּא חַיִּים שְׁלָמִים, אֵינּוֹן חַיִּין דְּחִידוֹ הֵם חַיִּים שֶׁל שְׂמִיחָה כִּי אִזְּשִׁמַּח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשֵׁיוֹ, חַיִּי בְּלֹא עֲצִיבוֹ חַיִּים בְּלֹא עֲצִיבוֹ, כִּי הַעֲצִיבוֹת הֵם מִצַּד הַחֲצִיצוֹנִים, חַיִּין דְּאֵינּוֹן חַיִּין חַיִּים שֶׁנִּקְרָאִים חַיִּים אֱמֵתִיִּים. (רמ"ק וּמִפְרָשִׁים)

חירו בעלמא דין חירו דכלא, דכל מאן דאשתדל באורייתא לא יכלין לשלטא עלוי כל עמין דעלמא, ואי תימא אינון בני שמד, גזרה היא מלעילא, כגון רבי עקיבא וחבריו, וכך סליק במחשבה, חירו דמלאך המות דלא יכיל לשלטא עלוי, והכי הוא ודאי, דאי אדם הוה אתדבק באילנא דחיי דאיהו אורייתא, לא גרים מותא ליה ולכל עלמא, ובגין כך פד יהב קדשא בריך הוא אורייתא לישראל, מה פתיב בה (שמות לב טז) חרות על הלוחות והא אוקמוה, ואלמלא אינון לא חטו ושבקו אילנא דחיי, לא גרמו מותא לעלמא פמלקדמין, וקדשא בריך הוא אמר (תהלים פב ו) אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם, חבלתון גרמיכון, אכן פאדם תמותון וגו', ועל דא כל מאן

מתוק מדבש

ועתה מפרש את ענין החירות, ואמר חירו בעלמא דין חירו דכלא התורה נותנת לאדם חירות בעולם הזה היינו חירות מכל מיני שעבוד המבטל את האדם מתורה, דכל מאן דאשתדל באורייתא לא יכלין לשלטא עלוי כל עמין דעלמא שכל מי שעוסק בתורה לא יכולים לשלוט עליו כל עמי העולם. ואי תימא אינון בני שמד ומקשה הרי אותם בני שמד שנהרגו הגם שעסקו בתורה, ומתרץ גזרה היא מלעילא הוא גזרה מלמעלה לטעם הנודע להקב"ה, כגון רבי עקיבא וחבריו כגון העשרה הרוגי מלכות, וכך סליק במחשבה וכך עלתה הגזרה לפניו יתברך במחשבה, ולנה לומר זי"ס דחכמה שהיא סוד הממשנה נהם נדונים כל דברים הנסתרים מזני אדם ולא נגלה למטה טעם הגזרה, אבל בדרך כלל התורה היא חירו דמלאך המות דלא יכיל לשלטא עלוי חירות ממלאך המות שלא יכול לשלוט עליו, והכי הוא ודאי דאי אדם הוה אתדבק באילנא דחיי דאיהו אורייתא וכן הוא ברור שאם אדם הראשון היה מתדבק בעץ החיים שהוא התורה, לא גרים מותא ליה ולכל עלמא לא היה גורם מיתה לו ולכל העולם, ובגין כך פד יהב קדשא בריך הוא אורייתא לישראל ולכן כשנתן הקב"ה את התורה לישראל, מה פתיב בה חרות על הלוחות והא אוקמוה אל תקרי חרות אלא חירות, ודרשו חז"ל חירות ממלאך המות, ואלמלא אינון לא חטו ושבקו אילנא דחיי ואם בני דור המדבר לא היו חוטאים בעגל ולא עזבו את התורה שהיא עץ החיים, לא גרמו מותא לעלמא פמלקדמין לא היו גורמים מיתה לעולם כמו אדם הראשון, וקדשא בריך הוא אמר לישראל אחר קבלת התורה אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם פירוש שאתם כמלאכים שאין המות שולט בהם, חבלתון גרמיכון ולפי שחטאתם בעגל והשחתם לעצמכם, לכן אכן פאדם תמותון וגו' שתמותו כמו אדם הראשון, ועל דא כל מאן דאשתדל באורייתא ועל כן כל מי שעוסק בתורה,

דַּאֲשְׁתִּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא לֹא יָכִיל לְשַׁלְטָאָה עַלּוֹי הֵהוּא חוּיָא בִּישָׁא דְאַחֲשִׁיף עֲלֵמָא.

אָמַר רַבִּי יִיסָא, אִי הָכִי מִשָּׁה אַמַּאי מִית, דְּאִי הָכִי פִּיּוֹן דְּלֹא חָב לֹא יָמוּת, אָמַר לִיה וְדֹאֵי מִית, אָבֵל לֹא שְׁלֵטָא בֵּיה קְאֲמְרִינן, אֲלֵא לֹא מִית עַל יְדוּי, וְלֹא אֶסְתָּאב בֵּיה, וְלֹא מִית וְדֹאֵי, אֲלֵא אֶתְדַבֵּק בְּשְׂכִינְתָּא וְאִזִּיל לַחֲיִי עֲלֵמָא, וְהֵאֵי חֵי אַקְרִי, כְּמָה דְּאוּקִימְנָא דְכְּתִיב (ש"ב כג כ) וּבִנְיָהּ בֶּן יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חֵי וְגו', וְעַל דָּא כָּל מֶאֶן דְּאַשְׁתִּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא חִירוֹ אֵית לִיה מְכֻלָּא, בְּעֲלָמָא דִּין מִשְׁעֲבֻדָּא דְשָׂאָר עַמִּין, חִירוֹ בְּעֲלָמָא דְאַתִּי בְּגִין דְּלֹא יִתְבַּעֲוֹן מִנִּיה דִּינָא בְּהֵהוּא עֲלָמָא כָּלִל.

מתוק מדבש

לֹא יָכִיל לְשַׁלְטָאָה עַלּוֹי הֵהוּא חוּיָא בִּישָׁא דְאַחֲשִׁיף עֲלֵמָא לֹא יָכִיל לְשַׁלּוּט עַלּוֹי אוֹתוֹ הַנַּחֲשׁ הָרַע שְׁהוּא מֵלָאךְ הַמוֹת שֶׁהַחֲשִׁיךְ פָּנֵי הָעוֹלָם. (רמ"ק ור"ג ומפרשים)

אָמַר רַבִּי יִיסָא לְרַבִּי אֶלְעָזָר, אִי הָכִי מִשָּׁה אַמַּאי מִית אִם כֵּן לְדַבְרִיךְ לְמָה מֵת מִשָּׁה, דְּאִי הָכִי פִּיּוֹן דְּלֹא חָב לֹא יָמוּת, שֶׁאִם כֵּן שֶׁרָק הַחֲטָא גוֹרֵם הַמִּיתָה כִּיּוֹן שְׁהוּא לֹא חֲטָא בַּעֲגָל לֹא יָמוּת, וְגַם אִם הַתּוֹרָה נוֹתֶנֶת חַיִּים וְדֹאֵי רֵאוּי שְׁלֹא יָמוּת כִּי לֹא הִיָּה עוֹד מִי שֶׁנִּדְּבַק בַּעַץ הַחַיִּים כְּמוֹהוּ אֲשֶׁר עַל יְדוֹ נִיתְּנָה הַתּוֹרָה, אָמַר לִיה וְדֹאֵי מִית אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר וְדֹאֵי מֵת מִשָּׁה מִחֲמַת תִּיקוֹן חֲטָא אָדָם הָרֵאשׁוֹן, אָבֵל לֹא שְׁלֵטָא בֵּיה קְאֲמְרִינן אָבֵל מָה שֶׁאֲמַרְנוּ שֶׁהִדְּבֹק בַּעַץ הַחַיִּים אֵינוֹ מֵת רָצָה לוֹמַר שֶׁאֵינוֹ שׁוֹלֵט בּוֹ מֵלָאךְ הַמוֹת, אֲלֵא לֹא מִית עַל יְדוּי אֵלֵא הַכּוֹנֵה שְׁלֹא יָמוּת עַל יְדוֹ וְתַצֵּא נִשְׁמָתוֹ בְּנִשְׁקִיָּה וּמִיתָה כְּזוֹ לֹא נִקְרֵאת מִיתָה, וְלֹא אֶסְתָּאב בֵּיה וְגַם וְלֹא נִטְמָא בּוֹ, וְלֹא מִית וְדֹאֵי לִכֵּן נִחְשָׁב כִּאִילוֹ לֹא מֵת, אֲלֵא אֶתְדַבֵּק בְּשְׂכִינְתָּא וְאִזִּיל לַחֲיִי עֲלֵמָא וְהֵאֵי חֵי אַקְרִי אֵלֵא הַתְּדַבֵּק בְּשְׂכִינָה וְהֵלֶךְ לַחֲיִי הָעוֹלָם וְאִישׁ כֹּהֵן נִקְרָא חֵי, כְּמָה דְּאוּקִימְנָא כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ חו"ל בַּמֶּס' בְּרֻכּוֹת דָּף יח ע"ב, דְּכְּתִיב וּבִנְיָהּ בֶּן יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חֵי וְגו', שֶׁאִפִּילוֹ בְּמִיתָתוֹ נִקְרָא חֵי, וְעַל דָּא כָּל מֶאֶן דְּאַשְׁתִּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא חִירוֹ אֵית לִיה מְכֻלָּא וְעַל כֵּן כָּל מִי שְׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה יֵשׁ לוֹ חִירוֹת מְכֻל, וּמִפְּרֵשׁ בְּעֲלָמָא דִּין מִשְׁעֲבֻדָּא דְשָׂאָר עַמִּין בְּעוֹלָם הַזֶּה יֵשׁ לוֹ חִירוֹת מִשְׁעֲבֹד שֶׁל שָׂאָר הָעַמִּים, חִירוֹ בְּעֲלָמָא דְאַתִּי בְּגִין דְּלֹא יִתְבַּעֲוֹן מִנִּיה דִּינָא בְּהֵהוּא עֲלָמָא כָּלִל וְיֵשׁ לוֹ חִירוֹת בְּעוֹלָם הַבָּא שְׁלֹא יִתְבַּעֲוּ מִמֶּנּוּ דִּין בְּעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן כָּלִל, הֵנָּה לֹא אָמַר שְׁלֹא יִתְבַּעֲוּ מִמֶּנּוּ חֲשׁוֹבֵן כָּלִל, שֶׁאֵין לָךְ מִי שֶׁאֵינוֹ נוֹתֵן דִּין וְחֲשׁוֹבֵן כִּי אֵין צָדִיק בָּאֶרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחְטָא, אֵלֵא בִּזְכוֹת הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא הִקְבִּיחָהּ מִיִּיסָרוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה עַד שֶׁנִּשְׁתַּהר מִזְּעוֹנוֹתָיו וְנִכְנַס בְּטַהֲרָה לְעוֹלָם הַבָּא, אִי נִמְי שֶׁנִּכְנַס לְגִיהֵנָּם וְנִכְנַסְתּוֹ שֶׁם נִחְשַׁבְתָּ לוֹ לְעוֹנֵשׁ וְנִשְׁתַּהר שֶׁם בְּלִי צַעַר וְאֵין אוֹר שֶׁל גִּיהֵנָּם שׁוֹלֵט בּוֹ לִיִּיסָרוֹ. (רמ"ק ומפרשים)

תָּא חֲזִי בְּאוֹרֵיתָא כַּמָּה רְזִין עֲלֵאִין סְתִימִין אֵית בָּהּ, בְּגִין כֶּף כְּתִיב
 (משלי ג טו) יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים, כַּמָּה גְּנִיזִין טְמִירִין אֵית בָּהּ, וְעַל
 דָּא דָּא כִּד אֶסְתַּכֵּל דְּוֹד בְּרוּחָא דְּחֻכְמָתָא, וַיֵּדַע כַּמָּה פְּלִיאָן נִפְקִין מְאוֹרֵיתָא,
 פִּתְחָא וְאֶמֶר (תהלים קיט יח) גַּל עֵינֵי וְאֶבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ.

מתוק מדבש

תָּא חֲזִי בְּאוֹרֵיתָא כַּמָּה רְזִין עֲלֵאִין סְתִימִין אֵית בָּהּ בא וראה כמה סודות עליונים
 סתומים יש בתורה, בְּגִין כֶּף כְּתִיב יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים פירוש יקרה היא
 מחמת הפנימיות שבה, כי כַּמָּה גְּנִיזִין טְמִירִין אֵית בָּהּ כמה אוצרות נסתרות יש בה,
 וְעַל דָּא כִּד אֶסְתַּכֵּל דְּוֹד בְּרוּחָא דְּחֻכְמָתָא ועל כן כשהסתכל דוד בתורה ברוח החכמה
 שבו, וַיֵּדַע כַּמָּה פְּלִיאָן נִפְקִין מְאוֹרֵיתָא וידע כמה דברים נפלאים יוצאים מהתורה,
 פִּתְחָא וְאֶמֶר גַּל עֵינֵי וְאֶבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ שגם אני אזכה להביט ולהשיג את
 הנפלאות שבתורה. (רמ"ק ומפרשים)

מאמר התורה מתשת רק כח היצר

(ה) רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּר רַבִּי שְׁמַעוֹן, פָּגַע בָּהּ בְּאֵלֶיהָ, בְּדִיּוֹקָנָא דְסָבָא חָדָא, וְעָלָם זַעִיר עֲמִיָּה, וְהָוָה מַעֲבֵר נַהֲרָא דְמֵיָּא רַבָּא לְאַעֲבָרָא לְהָךְ גִּיסָא, אֲמָרִית לֵיהּ, סָבָא סָבָא, אֲרָמִי אֶתְפָּאִי רַבִּיָּא דִּין, וְאַתְּ בְּאִידָךְ גִּיסָא, וְאַעֲבֵר לְכוֹן מַעֲבָרָא דְמֵיָּא.

אָמַר, וְלָאוּ מֵאֲרִי דְדָרָא אַתְּ, וְלֹא תִיכּוֹל לְאַעֲבָרִינָנָא, אֲמָרִית לֵיהּ סָבָא סָבָא, אִי אֶתְפָּסְךָ בַּחַד יְדֵי לָךְ וְלֵיהּ, אֲרָמִי יִתְכוֹן לְאִידָךְ גִּיסָא בְּפִלְגוֹת מִילָא.

אָמַר לִי, וְלַעֲיִת בְּאוֹרִיתָא, אֲמָרִית לֵיהּ אֵין, אָמַר לִי וְלֹא נִקְרָאת תוֹשִׁיָּה, שְׁמַתְשֶׁת כַּחוּ שֶׁל אָדָם, אֲמָרִית לֵיהּ וְלֹא נִקְרָאת אֲסוּתָא

מתוק מדבש

"מאמר התורה מתשת רק כח היצר הרע" ומבואר בו כי התורה מתשת רק את כח היצר הרע ותאוותיו, אבל לא את כח האדם, כי אדרבה היא מחזקת אותו. ומביא על כך מעשה נפלא ברבי אלעזר עם אליהו הנביא זכור לטוב. ומבאר עוד כי המלמד תורה לאחרים אז אין אליהו מניח לו לעתיד לבוא להיכנס לגיהנם.

(מקור המאמר זוהר חדש פרשת לך לך דף לב ע"א, וצניאור מתוק מדבש כרך א עמ' תלח-תק)

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּר רַבִּי שְׁמַעוֹן סיפר, שפעם אחת פָּגַע בָּהּ בְּאֵלֶיהָ הנביא, בְּדִיּוֹקָנָא דְסָבָא חָדָא וְעָלָם זַעִיר עֲמִיָּה בצורת זקן אחד ונער קטן היה עמו, וְהָוָה מַעֲבֵר נַהֲרָא דְמֵיָּא רַבָּא, לְאַעֲבָרָא לְהָךְ גִּיסָא והיה שם מעבר של נהר גדול של מים, ואלהיו היה רוצה לעבור לצד השני של הנהר, אֲמָרִית לֵיהּ, סָבָא סָבָא, אֲרָמִי אֶתְפָּאִי רַבִּיָּא דִּין, וְאַתְּ בְּאִידָךְ גִּיסָא אמרתי לו, זקן וזקן, הרים את הנער הזה על כתפי שבצד זה, ואתה תעלה בצד השני, וְאַעֲבֵר לְכוֹן מַעֲבָרָא דְמֵיָּא ואני אעביר אתכם את מעבר המים.

אָמַר לִי הזקן, וְלָאוּ מֵאֲרִי דְדָרָא אַתְּ וכי אינך מגדולי הדור, וְלֹא תִיכּוֹל לְאַעֲבָרִינָנָא ולא תוכל להעביר אותנו, כי התורה מתשת כחו של אדם כדלקמן, אֲמָרִית לֵיהּ, סָבָא סָבָא אמרתי לו זקן וזקן, אִי אֶתְפָּסְךָ בַּחַד יְדֵי לָךְ וְלֵיהּ אם אתפוש ביד אחת אותך ואת הנער, אֲרָמִי יִתְכוֹן לְאִידָךְ גִּיסָא בְּפִלְגוֹת מִילָא אטיל אתכם לצד אחר שהוא כחצי מיל.

אָמַר לִי שאל ממני הזקן, וְלַעֲיִת בְּאוֹרִיתָא האם אתה עוסק בתורה, אֲמָרִית לֵיהּ, אֵין השבתי לו כן, אָמַר לִי הזקן, וְלֹא נִקְרָאת תוֹשִׁיָּה שְׁמַתְשֶׁת כַּחוּ שֶׁל אָדָם וכי התורה לא נקראת תושיה, המורה שמתשת את כחו של אדם, ואם כן איך יתכן שיש לך כח גדול להעביר את שנינו ביד אחת, אֲמָרִית לֵיהּ השבתי לו, וְלֹא נִקְרָאת אֲסוּתָא

וְשִׁקוּיָא, שְׁנַאֲמַר (משלי ג ח) רְפָאוֹת תְּהִי לְשֶׁרֶף וְשִׁקוּי לְעִצְמוֹתֶיךָ, אֵף
אֵנָּה שְׁתִּי מְאוֹרֵיתָא סְגִיָּאָה, כְּמָאן דְּשְׁתִּי מְאֵנָּה דְּאֶסְוֹתָא וְאֶתִּישֵׁר
חִילִי, אַעֲבִרִינוּן.

אֲמַרִית לִיה סָבָא סָבָא, מָאן רַבִּיָּא דִּין גַּבָּהּ, אָמַר לִי אֵנָּה מְלִיף לִיה
בְּאוֹרֵיתָא, אֲמַרִית לִיה סָבָא סָבָא, חִילִי סְגִיָּא בְּעִלְמָא דִּין
וּבְעִלְמָא דְּאֶתִי, וּבְגִינִיָּה דְּרַבִּיָּא דִּין, לָא אֶשְׁבּוֹק לְמַלְאָכָא דְּגִיָּהֶנָּם
לְמִינְגַּע בָּךְ, וְאֵנָּה עֵיילָנָא לָךְ לְעִלְמָא דְּאֶתִי, בְּתַקּוּף חִילִי דְּאִית לִי
תַמָּן.

אָמַר לִי, רַבִּי רַבִּי, חִילָךְ סְגִיָּאָה לְעִלְמָא דְּאֶתִי, כְּחַד מִן שְׁמִשׁוּי

מתוק מדבש

וְשִׁקוּיָא וכי לא נקראת התורה רפואה ושיקוי, שְׁנַאֲמַר רְפָאוֹת תְּהִי לְשֶׁרֶף לטבורך
וְשִׁקוּי לְעִצְמוֹתֶיךָ, אֵף אֵנָּה שְׁתִּי מְאוֹרֵיתָא סְגִיָּאָה אֵף אֵנִי שְׁתִּיתִי הִרְבָּה מִן הַתּוֹרָה,
כְּמָאן דְּשְׁתִּי מְאֵנָּה דְּאֶסְוֹתָא, וְאֶתִּישֵׁר חִילִי כְּמִי שִׁשְׁתָּה כְּלִי עִם סִמְמָנִי רְפּוּאָה,
וְנִתְחַזַּק כְּחִי, אַעֲבִרִינוּן וְהִעֲבַרְתִּי אוֹתָם אֶת הַנֶּהָר.

הנה איתא במס' בבא מציעא דף פד ע"א, שאמר רבי יוחנן לריש לקיש "חילך לאורייתא", ומפרש
שם המהרש"א: רצה לומר חילך וכח זה של יצר הרע לאורייתא, כשתעסוק בה היא מתשת חילך,
וכדמסיק בדבדביל עליה בעלמא התיש כחו, ולא מצי הדר, דהתורה נקראת על שם זה תושיה, עכ"ל,
הרי מבואר בדבריו כדעת רבי אלעזר כאן, שאין התורה מתשת כח האדם, אלא אדרבא מחזקת כחו,
ומה שמצינו שנקראת תושיה, הוא כנגד כח היצר הרע המתאוה, שהתורה מתשת אותו הכח. (לפי חיים
ומוון לזוט קעד)

אֲמַרִית לִיה שְׁאֵלְתִי מִמֶּנּוּ, סָבָא סָבָא, מָאן רַבִּיָּא דִּין גַּבָּהּ מִי הוּא נַעַר הַזֶּה עִמָּךְ,
אָמַר לִי, אֵנָּה מְלִיף לִיה בְּאוֹרֵיתָא אֵנִי מְלַמֵּד אוֹתוֹ תּוֹרָה, אֲמַרִית לִיה אִמְרִיתִי
לוֹ לִזְקֵן, סָבָא סָבָא, חִילִי סְגִיָּא בְּעִלְמָא דִּין וּבְעִלְמָא דְּאֶתִי כְּחִי גְדוֹל בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּבְעוֹלָם הַבָּא, וּבְגִינִיָּה דְּרַבִּיָּא דִּין וּבִשְׁבִיל שְׁאֵתָה לּוֹמֵד תּוֹרָה עִם הַנַּעַר הַזֶּה, לָא אֶשְׁבּוֹק
לְמַלְאָכָא דְּגִיָּהֶנָּם לְמִינְגַּע בָּךְ לָא אַעֲזוּב אֶת מְלַאֲךְ הַמְּמוֹנָה עַל הַגִּיָּהֶנָּם לְנִגּוּעַ בָּךְ, וְאֵנָּה
עֵיילָנָא לָךְ לְעִלְמָא דְּאֶתִי וְאֵנִי אֲבִיא אוֹתְךָ לְעוֹלָם הַבָּא, בְּתַקּוּף חִילִי דְּאִית לִי תַמָּן
בְּכַחַי הַגְּדוֹל שִׁישׁ לִי שֵׁם.

אָמַר לִי הַסָּבָא, רַבִּי רַבִּי כַךְ הוּא כְּדַבְרִיךְ, כִּי חִילָךְ סְגִיָּאָה לְעִלְמָא דְּאֶתִי כַּחַךְ גְּדוֹל
לְעוֹלָם הַבָּא, וְהוּא כְּחַד מִן שְׁמִשׁוּי דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּמִשְׁמִשִּׁין קְדָמוּהִי

דְּקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא דְּמִשְׁמָשִׁין קְדָמוּהִי. עַד דְּאַשְׁגַּח בֵּה לָא חֲזִייה, אָמַר שְׁמַע מִינָה דְּאַלִּיהוּ הָוָה, וְהָוָה חֲדִי בְּעוֹבְדוּי דְּעֵבֵד לִיה.

וּמִן יוֹמָא הָהוּא כִּד הָוָה חֲמִי דְּיוֹקְנָא דְּאַבּוּי, הָוָה אָמַר לִיה, אָבָא אָבָא, אֵימָא לְהָהוּא סָבָא, שְׁפָמִין סְגִיאִין מְאֹרִיתָא הָוָה, אָמַר לִיה, אֵימָא לִיה סָבָא דְּקִדְמָאִי, סָבָא דְּפוֹתָקָא, וּמִיָּד יִתְיַשֵּׁר חִילָף.

מתוק מדבש

כאחד מן המשרתים המשרתים לפני הקב"ה, ואמר בעל המאמר, כי עַד דְּאַשְׁגַּח בֵּה עַד שְׂרַבִּי אֲלַעֲזֹר הַשְּׁגִיחַ וְהַסְתַּכַּל בְּאוֹתוֹ הֶזְקֵן, לָא חֲזִייה לֹא רָאָה אוֹתוֹ עוֹד, אָמַר לַעֲצֻמוֹ, שְׁמַע מִינָה דְּאַלִּיהוּ הָוָה מִשְׁמַע שׁוּה הֶזְקֵן הִיָּה אֵלִיהוּ הַנְּבִיא, שְׂבָא לְהַסְכִּים עַל דְּבִרִּי, וְהָוָה חֲדִי בְּעוֹבְדוּי דְּעֵבֵד לִיה וְרַבִּי אֲלַעֲזֹר הִיָּה שִׁמַּח בְּמַעֲשֵׂה שַׁעֲשֵׂה לוֹ, שְׁהַעֲבִיר אוֹתוֹ אֶת הַנְּהַר, וּזְכָּה לִשְׁמֹשׁוּ.

והוסיף בעל המאמר ואמר וּמִן יוֹמָא הָהוּא כִּד הָוָה חֲמִי דְּיוֹקְנָא דְּאַבּוּי וּמִן אוֹתוֹ הַיּוֹם כְּשִׂרְבִּי אֲלַעֲזֹר הִיָּה רוּאָה בַּחֲלוּם אֶת צוֹרֵת אֲבִיו, הָוָה אָמַר לִיה הִיָּה אוֹמֵר לוֹ אָבָא אָבָא, אֵימָא לְהָהוּא סָבָא אִמּוֹר לְאוֹתוֹ הֶזְקֵן שְׁהוּא אֵלִיהוּ, כִּי שְׁפָמִין סְגִיאִין מְאֹרִיתָא הָוָה בִּיטּוּלִים הִרְבָּה הִיוּ לִי מִלִּימּוֹד הַתּוֹרָה, וְעַל יְדֵי זֶה נִחְלַשׁ כְּחִי, (עֵינִן מַס') שָׁנָה דָּף קַט ע"ג, וְנַעֲרוֹן עֵךְ פִּגְרִי, אָמַר לִיה הַשִּׁיב לוֹ אֲבִיו, שְׁאֵלִיהוּ אִמּוֹר לִי אֵימָא לִיה אִמּוֹר לְבִנְךָ רַבִּי אֲלַעֲזֹר, שִׁיאִמֵּר אֵלּוֹ הַדְּבָרִים הַמְּסוּגָלִים לְחִיזּוּק הַכַּח לְתַלְמוּד תּוֹרָה, וְהֵינִי סָבָא דְּקִדְמָאִי "אֵלִיהוּ שְׁהוּא זֶקֶן שֶׁל הָרָאוּשׁוּנִים", סָבָא דְּפוֹתָקָא "וְהוּא זֶקֶן שֶׁנִּזְכַּר בַּפֶּתָקָא דִּהְיִינוּ בְּנֵי־אִים", וְאִם תֹּאמַר כֵּן וּמִיָּד יִתְיַשֵּׁר חִילָף מִיָּד יִתְחַזֵּק כַּחךָ בְּזִכְרוֹתוֹ. (מִפְרָשִׁים)

מאמר דרך לימוד התורה

(1) דִּתְנִינָן, מאן דְּאָזִיל בְּאַרְח מִיִּשְׂר בְּאוּרִייתָא, וּמֵאֵן דְּאֶשְׁתַּדֵּל בְּאוּרִייתָא בְּדָקָא יָאוּת, אִית לִיה חוֹלְקָא טְבָא תְדִיר לְעֵלְמָא דְּאֶתִי, דִּהִיא מְלָה דְּאוּרִייתָא דְּאֶפִּיק מְפּוּמִּיָּה, אֲזֵלָא וְשִׁאטָא בְּעֵלְמָא, וְסִלְקָא לְעֵילָא, וְכִמָּה עֲלֵאִין קְדִישִׁין מִתְחַבְּרָאן בְּהִיא מְלָה, וְסִלְקָא בְּאַרְח מִיִּשְׂר, וְאַתְעֵטֵר בְּעֵטְרָא קְדִישָׁא, וְאַסְתָּחִי בְּנִהְרָא דְּעֵלְמָא דְּאֶתִי, דְּנָגִיד וְנָפִיק מִעֵדָן, וְאַתְקַבֵּל בִּיה וְאַשְׁתָּאב בְּגוּיָה, וְאַתְנַטֵּעַ (ס"א וְאַתְעֵנָג) סוּחְרִיָּה דִּהִהוּא נִהְרָא אֵילְנָא עֲלָא, וְכִדִּין נָגִיד וְנָפִיק נִהְרָא עֲלָא, וְאַתְעֵטֵר בִּיה בְּהִהוּא בֵּר נֶשׁ כָּל יוֹמָא, כְּמָה דְּאַתְמֵר.

מתוק מדבש

"מאמר דרך לימוד התורה" ומבואר בו כי לימוד התורה צריך להיות בדרך האמת ובדרך הישר, וזאת על ידי רב בקי, שאז לימודו עולה למעלה. וממשיך ואומר כי מי שרצונו ללמוד ואינו מוצא רב שיודע כהוגן, עם כל זאת ילמד אפילו מכל אדם, כי על ידי השתדלותו בזה יסיעוהו מהשמים שבמשך הזמן יבוא ללמוד מרב מובהק. ומבאר כי מי שמתייגע בלימודו אזי הגם שאינו מבין כראוי, ואפילו טועה, עם כל זאת הקב"ה שמח בתורתו, כי כוונתו לשם שמים. ומסיק שלעולם ילמד אדם תורה, כי מתוך שלא לשמה יזכה לבוא לשמה.

(מקור המאמר זוהר פרשת קדושים צרעיה מהימנא דף פה ע"ב-ב, וצבילור מתוק מדבש כרך יא עמ' שעצ-שעה)

דִּתְנִינָן כי לימדנו מאן דְּאָזִיל בְּאַרְח מִיִּשְׂר בְּאוּרִייתָא מי שהולך בדרך הישר בדרכי התורה שלמד מרבתי היודעים את התורה, וּמֵאֵן דְּאֶשְׁתַּדֵּל בְּאוּרִייתָא בְּדָקָא יָאוּת ומי שעוסק בתורה בעצמו כראוי בשכל זך ונקי, ומסיק שמעתתא אליבא דהלכתא, אִית לִיה חוֹלְקָא טְבָא תְדִיר לְעֵלְמָא דְּאֶתִי זה האיש יש לו תמיד חלק טוב לעולם הבא, כי התורה היא נתפארת והוא נאחז תמיד צנינה הנקראת עולם הזה, דִּהִיא מְלָה דְּאוּרִייתָא דְּאֶפִּיק מְפּוּמִּיָּה כי הדיבור של תורה שמוציא האדם מפיו בשעת לימודו, אֲזֵלָא וְשִׁאטָא בְּעֵלְמָא וְסִלְקָא לְעֵילָא הולך ומשוטט בעולם ועולה למעלה, וְכִמָּה עֲלֵאִין קְדִישִׁין מִתְחַבְּרָאן בְּהִיא מְלָה וכמה מלאכים עליונים קדושים הממונים להעלות דברי התורה מתחברים בדיבור ההוא ומלויים אותו, וְסִלְקָא בְּאַרְח מִיִּשְׂר וכך הוא עולה בדרך הישר, וְאַתְעֵטֵר בְּעֵטְרָא קְדִישָׁא ומתעטר בעטרה קדושה, דִּהִינוּ צִהֲרַת המלכות הנקראת עטרה, וְאַסְתָּחִי בְּנִהְרָא דְּעֵלְמָא דְּאֶתִי דְּנָגִיד וְנָפִיק מִעֵדָן ומתרחץ ומזדכך בנהר של עולם הבא, שֶׁהוּא הִסְוֵד דְּצִנְיָה, הנמשך ויוצא מעדן שֶׁהוּא הַסְכְּמָה, וְאַתְקַבֵּל בִּיה וְאַשְׁתָּאב בְּגוּיָה ומתקבל בו ונשאב בתוכו, כְּלוּמָר שְׁעוּלָה לִיסוּד דְּאִימָא צְסוּד מִיִּין נוקצין ונשאב צמוק, וגורם על ידי תורתו כי וְאַתְנַטֵּעַ סוּחְרִיָּה דִּהִהוּא נִהְרָא אֵילְנָא עֲלָא הקב"ה נוטע סביב הנהר ההוא אילן גדול ועליון, (ולפי הגירסא של וְאַתְעֵנָג פִּירוּשׁוּ שו"א שֶׁהוּא סוּד אֵילָן העליון הוא מתענג על ידי המוחין שמקבל מאימא על ידי תורתו), ומאחר שהוא

וּמֵאֵן דִּילִיף בְּאוֹרֵייתָא, וְלֹא מִשְׁתַּדֵּל בָּהּ בְּאַרְחַ קְשׁוּט וּבְאַרְחַ מִישָׁר, הֵהוּא מְלֵה סִלְקָא וְסָטִי אוֹרְחִין, וְלִית מֵאֵן דִּיתַחְבֵּר בָּהּ, וְכֹלֵא דְחִינָן לָהּ לָבֵר, וְאֶזִּיל וְשֹׂאט בְּעֵלְמָא, וְלֹא יִשְׁכַּח אֲתֵר.

מֵאֵן גָּרִים לִיהֵא הָאִי, הֵהוּא דְסָאטִי לִיהֵא מְאַרְחַ מִישָׁר, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (ויקרא יט יד) וְלִפְנֵי עֹר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל, וּבִגְזִין כֶּף כְּתִיב (שם) וַיִּרְאֵת מֵאֵלֵהִי"ךְ אֲנִי יְהוָה.

וּמֵאֵן דְּתִיאוּבְתִיהָ לְמַלְעֵי בְּאוֹרֵייתָא, וְלֹא אֲשַׁכַּח מֵאֵן דִּילִיף לִיהֵא, וְהוּא בְּרַחֲמֵימוּתָא דְּאוֹרֵייתָא לְעֵי בָּהּ, וּמִגְמִגֵּם בָּהּ בְּגִמְגוּמָא,

מתוק מדבש

גרם לזה, לכן וכדין נגיד ונפיק נהורא עלאה אז נמשך ויוצא אור עליון מאלו המוסין של ז"ל, ואתעטר ביה ביהוה בר נש כל יומא ומתעטר ומאיר באותו האדם כל היום ההוא, כְּמָה דְּאֲתָמֵר כְּמוֹ שֶׁכָּבֵר לְמַדְנוֹ עֵינֵן זֶה בְּמָקוֹם אַחֵר.

וּמֵאֵן דִּילִיף בְּאוֹרֵייתָא וּמִי שְׁלוּמֵד תּוֹרָה, וְלֹא מִשְׁתַּדֵּל בָּהּ בְּאַרְחַ קְשׁוּט וּבְאַרְחַ מִישָׁר וְאִינוּ עוֹסֵק בָּהּ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת וּבְדֶרֶךְ הִישָׁר, כִּי יֵשׁ לוֹ רַב שִׁמְטָהּ וּמִלְמַדוֹ דְּבֵר שְׁאִינוּ אֱמֶת, וְאִינוּ רוֹצֵה לְלַמּוֹד מִן הַבְּקִי, וְגַם אִינוּ מִיִּיגַע עֲצֻמוֹ לְהַשִּׁיג אֱמִיתַת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, אִזְּהוּ מְלֵה סִלְקָא דִּיבּוּר הַתּוֹרָה הֵהוּא עוֹלָה לְמַעְלָה, וְסָטִי אוֹרְחִין וְנוֹטָה מִדֶּרֶךְ הִישָׁר, וְלִית מֵאֵן דִּיתַחְבֵּר בָּהּ וְאִין שׁוּם מֵלֶאךְ שִׁיתַּחְבֵּר בּוֹ לְלוּתוֹ וּלְהַעֲלוּתוֹ, וְכֹלֵא דְחִינָן לָהּ לָבֵר וְכֹל הַמֵּלָאכִים הַפּוֹגְעִים בּוֹ דּוֹחִים אוֹתוֹ לַחוּץ מִן הַקְּדוּשָׁה, וְנִבְרָאִים מֵהֶם שְׁמִים וְאֶרֶץ שֶׁל שָׁקֶר (כְּמוֹאֵר בְּהַקְדַּמַּת הַסֵּה דף ה' ע"א), וְאֶזִּיל וְשֹׂאט בְּעֵלְמָא וְלֹא יִשְׁכַּח אֲתֵר וְהוֹלֵךְ וּמִשְׁוֹטט בְּעוֹלָם וְאִינוּ מוֹצֵא מָקוֹם בְּקְדוּשָׁה שִׁקְבֵּלוֹ אוֹתוֹ.

מֵאֵן גָּרִים לִיהֵא הָאִי מִי גֵרָם לוֹ זֹאת, הֵנָּה הֵהוּא דְסָאטִי לִיהֵא מְאַרְחַ מִישָׁר זֶהוּ רַבּוֹ שֶׁהִטְעָה אוֹתוֹ מִדֶּרֶךְ הִישָׁר, עַל יְדֵי שֶׁלְמַדּוֹ דְּבֵר שְׁאִינוּ אֱמֶת, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב זֶהוּ שִׁכְתוּב וְלִפְנֵי עֹר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל כְּלוּמֵר שֶׁלֹּא יִתֵּן הָרֵב מִכְשׁוֹל לְתַלְמִידוֹ בְּלִימּוּד הַתּוֹרָה, וּבִגְזִין כֶּף כְּתִיב וְלֹכֵךְ נֹאמֵר אַחֵר כֵּן וַיִּרְאֵת מֵאֵלֵהִי"ךְ אֲנִי יְהוָה פִּירוּשׁ שְׁתִּירָא מֵה' מִלְּלַמֵּד לְתַלְמִידֵךְ דְּבֵר שְׁאִינוּ אֱמֶת. (רמ"ק ומפרשים)

וממשיך רבי חייא דבריו ואמר וּמֵאֵן דְּתִיאוּבְתִיהָ לְמַלְעֵי בְּאוֹרֵייתָא וּמִי שֶׁחֲשָׁקוֹ לְעוֹסֵק וְלִיִּיגַע עֲצֻמוֹ בַּתּוֹרָה, וְלֹא אֲשַׁכַּח מֵאֵן דִּילִיף לִיהֵא וְאִינוּ מוֹצֵא רַב שִׁלְמַד אוֹתוֹ, וְהוּא בְּרַחֲמֵימוּתָא דְּאוֹרֵייתָא לְעֵי בָּהּ וּמִגְמִיגֵם בָּהּ בְּגִמְגוּמָא, דְּלֹא יָדַע וְהוּא מַחֲמַת גּוֹדֵל אֶהְבֵּת הַתּוֹרָה מִיִּיגַע עֲצֻמוֹ בָּהּ, וּמִגְמִיגֵם בָּהּ בְּגִמְגוּם, כְּלוּמֵר שְׁטוּעָה בָּהּ בְּקִרְיָא

דְּלֹא יָדַע, כָּל מְלָה וּמְלָה סִלְקָא, וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֲדֵי בְּהֵימָא מְלָה, וְקִבִּיל לָהּ, וְנִטְע לָהּ סִחְרָגִיָּה דְּהֵהוּא נִחְלָא, וְאַתְעֵבִידוּ מְאֵלִין מְאֵלִין אֵילָנִין רַבְרָבִין, וְאַקְרוּן עֲרָבֵי נַחַל, הֵדָא הוּא דְּכְתִיב (משלי ה יב) בְּאַהֲבָתָהּ תִּשְׁגָּה תַּמִּיד.

וְדוּד מְלָפָא אָמֵר, (תהלים פו יא) הוֹרֵנִי יְהוָה דְּרַפְךָ אֶהְיֶה בְּאַמְתָּךְ, וּכְתִיב (שם כו יא) וְנִחְנִי בְּאַרְחַ מִישׁוֹר לְמַעַן שׁוֹרְרִי, זָפְאִין אֵינֻן דִּידְעִין אֲרַחוּי דְּאוֹרִייתָא, וּמִשְׁתַּדְּלִי בָּהּ בְּאַרְחַ מִישׁוֹר, דְּאֵינֻן נְטַעִין אֵילָנִין דְּחִיִּין לְעִילָא, דְּכָלְהוּ אֲסוּתָא.

וּבְגִינִי כֶּךָ כְּתִיב (מלאכי ב ו) תּוֹרַת אֱמֶת הִיטָה בְּפִיהוּ, וְכִי אֵית תּוֹרָה דְּלָאו אִיהִי אֱמֶת, אֵין, כְּגוּנָא דְּאַמְרֵן, דְּאוֹרִי מֵאן דְּלֹא יָדַע,

מתוק מדבש

ובבהנה, כי אינו יודע כראוי, עם כל זה כָּל מְלָה וּמְלָה סִלְקָא כל דיבור ודיבור שזה האדם מוציא מפיו עולה למעלה לפני הקב"ה, וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֲדֵי בְּהֵימָא מְלָה וְקִבִּיל לָהּ והקב"ה שמח בדיבור ההוא ומקבל אותו, שהרי כונתו היא לשם שמים, רק שאין לו מי שילמדנו, וְנִטְע לָהּ סִחְרָגִיָּה דְּהֵהוּא נִחְלָא ונוטע אותו סביב אותו הנחל של הצינה, וְאַתְעֵבִידוּ מְאֵלִין מְאֵלִין אֵילָנִין רַבְרָבִין, וְאַקְרוּן עֲרָבֵי נַחַל ונעשים מאלו הדיבורים אילנות גדולים שהם אורות נפלאים, ונקראים ערבי נחל, שאין להם טעם וריח, כי הם דברים בלתי ידיעה ושלמות, הֵדָא הוּא דְּכְתִיב וזה שכתוב בְּאַהֲבָתָהּ תִּשְׁגָּה תַּמִּיד אם מחמת אהבת התורה אתה שוגה בה בלמודך, גם הוא חביב לפני הקב"ה.

וְדוּד מְלָפָא אָמֵר ודוד המלך התפלל לפני הקב"ה הוֹרֵנִי יְהוָה דְּרַפְךָ אֶהְיֶה בְּאַמְתָּךְ פירוש שאזכה ללכת בדרך האמת, וּכְתִיב עוד בקש דוד המלך וְנִחְנִי בְּאַרְחַ מִישׁוֹר לְמַעַן שׁוֹרְרִי שאזכה ללכת בדרך הישר, ואזכה ללמוד תורת אמת, זָפְאִין אֵינֻן דִּידְעִין אֲרַחוּי דְּאוֹרִייתָא אשריהם הצדיקים היודעים דרכי התורה, וּמִשְׁתַּדְּלִי בָּהּ בְּאַרְחַ מִישׁוֹר ועוסקים בה בדרך הישר, דְּאֵינֻן נְטַעִין אֵילָנִין דְּחִיִּין לְעִילָא, דְּכָלְהוּ אֲסוּתָא שהם נוטעים למעלה עצי חיים, שכולם הם רפואה לנפש, אמנם הדברי תורה הנקראים ערבי נחל אין בהם רפואה, כי הם אינם כהלכתם.

וּבְגִינִי כֶּךָ כְּתִיב ולפיכך כתוב באהרן הכהן תּוֹרַת אֱמֶת הִיטָה בְּפִיהוּ, ויש לשאול וְכִי אֵית תּוֹרָה דְּלָאו אִיהִי אֱמֶת וכי יש תורה שאינה אמת, והשיב אֵין נכון הדבר, כְּגוּנָא דְּאַמְרֵן דְּאוֹרִי מֵאן דְּלֹא יָדַע, וְלָאו אִיהוּ קִשׁוּט כמו שאמרנו שמי

וְלֹאֵו אִיהוּ קָשׁוּט, וְהֵהוּא דְאֻלִּיף מְלָה מִיַּיְה, אֻלִּיף מְלָה דְלֹאֵו אִיהוּ
אַמֶּת, וּבִגְיֵנִי כֶּף כְּתִיב, תּוֹרַת אֱמֶת הִיְתָה בְּפִיָּהּ.

וְעַם כָּל דָּא, מְבַעֵי לִיָּה לְבָר נָש לְמִילָף מְלִי דְאֻרִייתָא מְכָל בְּר נָש,
אַפִּילוּ מִמָּאן דְלֹא יָדַע, בְּגִין דְּעַל דָּא יִתְעַר בְּאֻרִייתָא, וְיִיְתִי
לְמִילָף מִמָּאן דִּידַע, וּלְבָתֵּר אֲשַׁתְּכַח דְאָזִיל בָּהּ בְּאֻרִייתָא בְּאַרְח קָשׁוּט.

תָּא חֲזִי, יִשְׁתַּדַּל בְּר נָש בְּעֻלְמָא בְּאֻרִייתָא וּפְקוּדוֹי, אַפִּילוּ דְלֹא עָבִיד
לְשֻׁמָּה, דְּמִתּוּף שְׁלֹא לְשֻׁמָּה בָּא לְשֻׁמָּה.

מתוק מדבש

שמורה ואינו יודע להורות, ואינה הוראה של אמת, וְהֵהוּא דְאֻלִּיף מְלָה מִיַּיְה, אֻלִּיף
מְלָה דְלֹאֵו אִיהוּ אַמֶּת וְזֶה שְׁלומֵד דְּבֵר מִמֶּנּוּ, לומֵד דְּבֵר שאִינוּ אמת, וּבִגְיֵנִי כֶּף כְּתִיב
ולֵכֵן נֹאמֵר תּוֹרַת אֱמֶת הִיְתָה בְּפִיָּהּ שֶׁאֵהָרֵן הִכֵּהֵן לִמַּד לְיִשְׂרָאֵל תּוֹרַת אמת.

וְעַם כָּל דָּא מְבַעֵי לִיָּה לְבָר נָש לְמִילָף מְלִי דְאֻרִייתָא מְכָל בְּר נָש, אַפִּילוּ
מִמָּאן דְלֹא יָדַע וְעַם כָּל זֶה צָרִיךְ הָאֵדָם לְלַמּוֹד תּוֹרָה מִכָּל אָדָם, אַפִּילוּ מִמִּי שאִינוּ
יודֵעַ כְּרֹאוּי, אִם אֵין לוֹ רַב שִׁיּוּד כְּהוֹגֵן, בְּגִין דְּעַל דָּא יִתְעַר בְּאֻרִייתָא לִפִּי שַׁעַל יְדֵי
זֶה יִתְעוֹרֵר בְּלִימּוֹד הַתּוֹרָה, וְיִיְתִי לְמִילָף מִמָּאן דִּידַע וְאַחֵר כֵּךְ יִבֵּא לְלַמּוֹד מִמִּי שִׁיּוּדֵעַ,
וּלְבָתֵּר אֲשַׁתְּכַח דְאָזִיל בָּהּ בְּאֻרִייתָא בְּאַרְח קָשׁוּט וְאַחֵר כֵּךְ יִמְצֵא שִׁילָךְ בַּתּוֹרָה
בְּדֶרֶךְ האמת.

תָּא חֲזִי, (ס"ג הרמ"ק) יִשְׁתַּדַּל בְּר נָש לְעֻלְמִין בְּאֻרִייתָא וּפְקוּדוֹי אַפִּילוּ דְלֹא עָבִיד
לְשֻׁמָּה בָּא וְרֹאֵה, שִׁיעֲסוּק הָאֵדָם לְעוֹלָם בַּתּוֹרָה וּבִמְצוֹת אַפִּילוּ שאִינוּ לומֵד ואִינוּ
עוֹשֶׂה לְשֻׁמָּה, דְּמִתּוּף שְׁלֹא לְשֻׁמָּה בָּא לְשֻׁמָּה, (כַּמְנֹאֵר נִמְס' פִּסְחִים דָּף נ ע"ב). (רמ"ק
ומק"מ ומפרשים)

מאמר לימוד תורה לשמה

(ז) רַבִּי אַבָּא פַּד אֶתָּא מֵהֶתֶם, הָוָה מְכַרִּיז מֵאֵן בְּעֵי עוֹתָרָא, וּמֵאֵן בְּעֵי אוֹרְכָא דְּחֵי בְּעֵלְמָא דְּאֶתִי, יִיתִי וְיִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא, הָוָה מִתְּכַנְשִׁין פּוֹלִי עֲלֵמָא לְגַבִּיָּה, רִוּוּק חַד הָוָה בְּשִׁיבְבוּתִיהָ, יוֹמָא חַד אֶתָּא לְגַבִּיָּה, אָמַר לִיה רַבִּי בְּעֵינָא לְמַלְעֵי בְּאוֹרֵייתָא פְּדִי שְׂיָהִיָּה לִי עוֹתָרָא, אָמַר לִיה הָא וְדָאִי, אָמַר לִיה מַה שְּׁמָךְ, אָמַר לִיה יוֹסִי, אָמַר לוֹן לְתַלְמִידוֹי דִּיקְרוֹן לִיה רַבִּי יוֹסִי מְאִרִי דְּעוֹתָרָא וִיקְרָא, יְתִיב וְאַתְּעֶסֶק בְּאוֹרֵייתָא, לְיוֹמִין הָוָה קָאִים קָמִיָּה, אָמַר לִיה רַבִּי אָן הוּא

מתוק מדבש

”מאמר לימוד תורה לשמה” ומבואר בו שעל הרב לקרב את התלמידים ללמוד תורה, ואפילו שמתחילה רצונם להשיג עושר, כי מתוך שלא לשמה יבואו ללמוד לשמה. ומביא מעשה נפלא ברבי אבא שהכריז כי מי שרוצה עושר בעולם הזה יבוא ויעסוק בתורה, וכונתו היתה שמתוך שלא לשמה יבואו לשמה, ורבי אבא שסבר בתלמיד שרצונו ללמוד תמיד שלא לשמה, רצה לדחותו, אבל בת קול מהשמים הודיע לו שימתין עוד בסבלנות, וכן היה שבמשך הזמן חזר התלמיד ללמוד תורה לשמה.

(מקור המאמר צוהר פרשת לך לך נסמרי תורה דף פת, וצנצנאור מתוק מדבש כרך ג עמ' שלז-שלט)

רַבִּי אַבָּא, פַּד אֶתָּא מֵהֶתֶם כְּשָׂבָא מִבְּבַל לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, הָוָה מְכַרִּיז מֵאֵן בְּעֵי עוֹתָרָא וּמֵאֵן בְּעֵי אוֹרְכָא דְּחֵי בְּעֵלְמָא דְּאֶתִי הִיָּה מְכַרִּיז וְאוֹמַר מִי שְׂרוּצָה עוֹשֵׁר בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּמִי שְׂרוּצָה חַיִּים אֲרוּכִים בְּעוֹלָם הַבָּא, יִיתִי וְיִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא יָבֵא וְיִשְׁתַּדַּל בְּתוֹרָה לְשִׁמְהָ כְּנִ"ל, הָוָה מִתְּכַנְשִׁין פּוֹלִי עֲלֵמָא לְגַבִּיָּה אִז נִתְקַבְּצוּ כָל הָעוֹלָם אֵלָיו לִזְכוֹת לְשִׁנְיָהם, רִוּוּק חַד הָוָה בְּשִׁיבְבוּתִיהָ רִוּוּק אַחַד הִיָּה בְּשִׁכְנוּתוֹ שְׁהִיָּה נִבְהַל לְהוֹן, יוֹמָא חַד אֶתָּא לְגַבִּיָּה אָמַר לִיה רַבִּי בְּעֵינָא לְמַלְעֵי בְּאוֹרֵייתָא פְּדִי שְׂיָהִיָּה לִי עוֹתָרָא יוֹם אַחַד בָּא אֶל רַבִּי אַבָּא וְאוֹמַר לוֹ רַבִּי אֲנִי רוּצָה לְעִסּוֹק בְּתוֹרָה כְּדִי שְׂיָהִיָּה לִי עוֹשֵׁר, אָמַר לִיה הָא וְדָאִי אִמַּר לוֹ רַבִּי אַבָּא אִם תַּעֲסוֹק בְּתוֹרָה וְדָאִי יִהְיֶה לְךָ עֲשִׁירִת, אָמַר לִיה מַה שְּׁמָךְ שָׁאֵל מִמֶּנּוּ מַה שְּׁמָךְ כְּדִי לְכַנּוֹת לוֹ שֵׁם הָעוֹשֵׁר כָּאֵלּוּ כִּבְר הִשְׁיָג מַעֲלַת הָעוֹשֵׁר, אָמַר לִיה יוֹסִי אִמַּר לוֹ יוֹסִי שְׁמִי, אָמַר לוֹן לְתַלְמִידוֹי דִּיקְרוֹן לִיה רַבִּי יוֹסִי מְאִרִי דְּעוֹתָרָא וִיקְרָא אִמַּר לְתַלְמִידוֹ שִׁיקְרָאוּ אוֹתוֹ רַבִּי יוֹסִי בַּעַל הָעוֹשֵׁר וְהַכְּבוֹד, כִּי כְּשִׁיגִיעַ לְמַעֲלַת רַבִּי בְּלִימוּדוֹ אִזִּי יִתְעַשֵּׂר, יְתִיב וְאַתְּעֶסֶק בְּאוֹרֵייתָא וְהִיָּה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה, לְיוֹמִין הָוָה קָאִים קָמִיָּה פַּעַם אַחַת כְּשַׁעֲמַד לִפְנֵי, אָמַר לִיה רַבִּי אָן הוּא עוֹתָרָא שָׁאֵל מִרְבִּי אַבָּא רַבִּי אֲנִי הוּא הָעֲשִׁירִת שֶׁבְּחִטְחַתִּי שֶׁהָרִי כִּבְר הִגַּעְתִּי לְמַדְרַגַּת

עוֹתָרָא, אָמַר שְׁמַע מִיָּנָה דְּלָאוּ לְשֵׁם שְׁמַיִם קָא עֲבִיד, וְעָאֵל לְאַדְרִיָּה, שְׁמַע חַד קָלָא דְהוּהָ אָמַר לָא תַעֲנִישִׁיה, דְּגַבְרָא רַבָּא לִיהוּי, תָּב לְגַבְיָה, אָמַר לִיה תִּיב בְּרִי תִיב, וְאַנָּא יְהִיבְנָא לָךְ עוֹתָרָא.

אַדְהֵכִי אֲתָא גַבְרָא חַד, וּמֵאנָא דְפָז בִּידִיה, אֶפְקִיָּה וּנְפֹל נְהוּרָא בְּבִיתָא, אָמַר לִיה רַבִּי בְּעִינָא לְמִזְפִּי בְּאוֹרֵייתָא, וְאַנָּא לָא זְכִינָא, וּבְעִינָא מֵאן דִּישְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא בְּגִינִי, דְּהָא אֵית לִי עוֹתָרָא סְגִי, דְקָא שְׂבָק לִי אָבָא, דְּכַד יְתִיב עַל פְּתוּרִיָּה הוּהָ מְסַדֵּר עַלִּיהָ תְּלִיסֵר פְּסִי מֵאֲלִין, וּבְעִינָא לְמִזְפִּי בְּאוֹרֵייתָא, וְאַנָּא יְהִיבְנָא עוֹתָרָא, אָמַר לִיה לְהַחֲוֹא רוּק, תִּשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא וְדָא יְהִיב לָךְ עוֹתָרָא, יְהִיב לִיה הַחֲוֹא פְּסָא דְפָז, תִּשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא וְדָא יְהִיב לָךְ עוֹתָרָא, יְהִיב לִיה הַחֲוֹא פְּסָא דְפָז,

מתוק מדבש

רבי בלימודי, אָמַר שְׁמַע מִיָּנָה דְּלָאוּ לְשֵׁם שְׁמַיִם קָא עֲבִיד אַמַר רבי אבא משמע שאינו לומד לשם שמים ולא בא מתוך שלא לשמה לידי לשמה, כי היה לו להסתפק בעושר החכמה ולהחביל את עושר המדומה, וְעָאֵל לְאַדְרִיָּה וּנְכַסַּס לַחֲדָרָא לְהַתְּבוּנָא מַה לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ וּבִמַּה לְהַעֲנִישׁוּ, שְׁמַע חַד קָלָא דְהוּהָ אָמַר לָא תַעֲנִישִׁיה דְּגַבְרָא רַבָּא לִיהוּי שְׁמַע בַּת קוֹל מִן הַשְּׁמַיִם שְׁאִמְרָה לֹא תַעֲנִישׁוּ כִּי אָדָם גְּדוֹל יִהְיֶה, תָּב לְגַבְיָה, אָמַר לִיה תִּיב בְּרִי תִיב וְאַנָּא יְהִיבְנָא לָךְ עוֹתָרָא חֲזֹר אֵלַי לְפִיִּסּוֹ וּלְהַסְבִּיר לּוֹ פְּנִים וְאִמַר לּוֹ שֶׁב בְּנִי שֶׁב וְעִסּוֹק בַּתּוֹרָה וְאִנִּי אֲתָן לָךְ עוֹשֶׁר, רְצָה לֹמַר הַמֶּתֶן כִּי סוֹף הַכְּבוֹד לְבָא. (מִפְרָשִׁים)

אַדְהֵכִי אֲתָא גַבְרָא חַד וּמֵאנָא דְפָז בִּידִיה בִּינִי לְבִינִי בֹא אִישׁ אֶחָד שְׁלוּחַ מִהַהֲשַׁנְחָה הָעֲלִיוֹנָה כְּדִי שְׁלֹא יִתְאַחֲרוּ דְבָרֵיו שֶׁל רַבִּי אַבָּא וְכָלִי פִז בִּידוֹ, אֶפְקִיָּה וּנְפֹל נְהוּרָא בְּבִיתָא הוּצִיָּאוּ וְהֵאִיר אֹור בְּבִית, כִּי הָפִז הָיָא אַבְנִי יְקָרָה מֵאִירָה, אָמַר לִיה רַבִּי בְּעִינָא לְמִזְפִּי בְּאוֹרֵייתָא וְאַנָּא לָא זְכִינָא אַמַר לְרַבִּי אַבָּא, רַבִּי אֲנִי רּוֹצֵה לְזַכּוֹת בַּתּוֹרָה וְאֲנִי לֹא זְכִיתִי לְהַבִּין בַּתּוֹרָה, וְזֶה הָאִישׁ הָיָה הִפֵּךְ לְרַבִּי יוֹסִי כִּי הָיָה חוֹמֵד הַתּוֹרָה יוֹתֵר מִפְּז רַב, וּבְעִינָא מֵאן דִּישְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא בְּגִינִי וְאֲנִי רּוֹצֵה מִי שִׁישְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה בִּשְׁבִילִי, דְּהָא אֵית לִי עוֹתָרָא סְגִי דְקָא שְׂבָק לִי אָבָא כִּי יֵשׁ לִי עוֹשֶׁר רַב שֶׁהִשְׁאִיר לִי אָבִי בִירוּשָׁה, וְעִינִי שְׁבַעֵה עוֹשֶׁר הַמְּדוּמָה, דְּכַד יְתִיב עַל פְּתוּרִיָּה הוּהָ מְסַדֵּר עַלִּיהָ תְּלִיסֵר פְּסִי מֵאֲלִין כִּי כֹאשֶׁר יֵשֵׁב אָבִי עַל שְׁלַחְנֹה הָיָה מְסַדֵּר י"ג כּוֹסוֹת פִּז כֹּאֵל, וּבְעִינָא לְמִזְפִּי בְּאוֹרֵייתָא וְאַנָּא יְהִיבְנָא עוֹתָרָא וְאֲנִי רּוֹצֵה לְזַכּוֹת בַּתּוֹרָה לְהַרְוִיחַ כִּנְגֵד הִ"ג כּוֹסוֹת שֶׁל פִּז י"ג מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן, וְאֲנִי אֲתָן עוֹשֶׁר לְמִי שִׁילְמוֹד תּוֹרָה עֲבוּרִי, אָמַר לִיה לְהַחֲוֹא רוּק תִּשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא וְדָא יְהִיב לָךְ עוֹתָרָא אַמַר רַבִּי אַבָּא לְאוֹתוֹ רוּק תִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְזֶה הָאִישׁ יִתֵּן לָךְ עוֹשֶׁר, יְהִיב לִיה הַחֲוֹא פְּסָא דְפָז נָתַן לּוֹ אוֹתוֹ הַכּוֹס

קָרָא עָלֶיהָ רַבִּי אֲבָא (אויב כח ז) לֹא יַעֲרַכְנָה זֶהב וְזָכוּכִית וְתַמּוּרְתָּהּ כָּלִי פֹז, יְתִיב וְלַעֲא בְּאוּרִייתָא, וְהָהוּא בֶר נֶשׁ הָהוּא יְהִיב לִיה עוֹתָרָא.
 לְיוֹמִין עָאֵל חֲמִידוֹ דְּאוּרִייתָא בְּמַעֲוִי, יוֹמָא חַד הָהוּא יְתִיב וְהָהוּא בְּכִי, אֲשַׁפְּחִיה רַבִּיה דְּהָהוּא בְּכִי, אָמַר לִיה עַל מָה קָא בְּכִית, אָמַר לִיה וּמָה מִנְחָנָא חֲזִי דְּעָלְמָא דְּאֲתִי בְּגִין הָאִי, לֹא בְּעִינָא אֱלָא לְמַזְכִּי לְגַבְּאִי, אָמַר הֲשִׁתָּא שְׁמַע מִינָהּ דְּהָא לְשֵׁם שְׁמַיִם קָא עֲבִיד, קָרָא לִיה לְהָהוּא גִבְרָא, אָמַר לִיה טוֹל עוֹתָרָךְ, וְהָב לִיה לִיתְמִי וְלְמַסְכְּנִי, וְאַנָּא יְהִיבְנָא לָךְ חוֹלָק יְתִיר בְּאוּרִייתָא בְּכָל מָה דְּאַנָּן לְעָאן, אֲהֲדֵר לִיה רַבִּי יוֹסִי הָהוּא פֶּסָא דְּפֹז, וְעַד יוֹמָא לֹא אֲעֲדִי שְׁמִיה וּמִן בְּנוֹי בֶּן פְּזִי,

מתוק מדבש

של פז, קָרָא עָלֶיהָ רַבִּי אֲבָא קרא עליו רבי אבא מה שכתוב לֹא יַעֲרַכְנָה זֶהב וְזָכוּכִית וְתַמּוּרְתָּהּ כָּלִי פֹז פירוש שאין להעריך את התורה לזהב ולזכוכית לבנה שהיא אבן טובה היקרה מזהב, וגם אין לקחת תמורתה כלי פז, פירוש בשביל שלקח תמורת התורה כלי פז לכן אמר עליו רבי אבא שאליו נתכוין הפסוק שאין לעשות כן, יְתִיב וְלַעֲא בְּאוּרִייתָא וְהָהוּא בֶר נֶשׁ הָהוּא יְהִיב לִיה עוֹתָרָא והוא ישב ועסק בתורה ואותו האיש נתן לו עושר כדי שיחלוק עמו בזכות התורה. (מפרשים)

לְיוֹמִין עָאֵל חֲמִידוֹ דְּאוּרִייתָא בְּמַעֲוִי לימים נכנסה חשקת התורה במעיו של רבי יוסי בעל העושר והכבוד, והכיר כי העושר של עולם הזה הוא עמל ורעות רוח, והרגיש בנפשו חסרון דעתו שהיה לו מקודם, יוֹמָא חַד הָהוּא יְתִיב וְהָהוּא בְּכִי יום אחד היה יושב ובוכה על שהמיר העושר התמידי הנצחי בעושר הנפסד, אֲשַׁפְּחִיה רַבִּיה דְּהָהוּא בְּכִי מצאו רבו רבי אבא שהיה בוכה, אָמַר לִיה עַל מָה קָא בְּכִית שאל ממנו למה אתה בוכה, כי חשב אולי בוכה כי עינו עדיין לא שבעה הון, אָמַר לִיה וּמָה מִנְחָנָא חֲזִי דְּעָלְמָא דְּאֲתִי בְּגִין הָאִי אמר לו מה עשיתי וכי אניח חיי העולם הבא בשביל העשירות, לֹא בְּעִינָא אֱלָא לְמַזְכִּי לְגַבְּאִי איני רוצה ללמוד בשביל אחר אלא לזכות לעצמי ולא לחלוק זכותי עם אחר, אָמַר הֲשִׁתָּא שְׁמַע מִינָהּ דְּהָא לְשֵׁם שְׁמַיִם קָא עֲבִיד אמר רבי אבא עתה משמע כי לשם שמים הוא לומד, קָרָא לִיה לְהָהוּא גִבְרָא קרא רבי אבא לאותו האיש, אָמַר לִיה טוֹל עוֹתָרָךְ וְהָב לִיה לִיתְמִי וְלְמַסְכְּנִי אמר לו קח העושר שלך ותן אותו ליתומים ולעניים, כי רבי יוסי לא רוצה בו עוד, וְאַנָּא יְהִיבְנָא לָךְ חוֹלָק יְתִיר בְּאוּרִייתָא בְּכָל מָה דְּאַנָּן לְעָאן ובזכות זה אני אתן לך חלק גדול יותר בתורה בכל מה שאנו לומדים, כי כל אחד ממנו יתן לך חלק קטן ונמצא שכרך הרבה מאד, כי יתקבץ לך מעט מעט מכל אחד עד שיהיה לך שכר הרבה, אֲהֲדֵר לִיה רַבִּי יוֹסִי הָהוּא פֶּסָא דְּפֹז החזיר לו רבי יוסי את הכוס של פז, וְעַד יוֹמָא לֹא אֲעֲדִי

וְהִינֵנוּ רַבִּי יוֹסִי בֶּן פִּזִּי, וְזָכָה לְכַמָּה אוֹרֵייתָא הוּא וּבְנֵי, דְלִית לָךְ
אֲגַר טב בְּעֶלְמָא כְּמֵאן דְלֵעִי בְּאוֹרֵיתָא.

מתוק מדבש

שְׁמִיָּהּ וּמִן בְּנֵי בֶּן פִּזִּי ומסיבת זו המעשה לא סר ממנו ומן בניו שם בן פזי עד היום,
וְהִינֵנוּ רַבִּי יוֹסִי בֶּן פִּזִּי המפורסם, וְזָכָה לְכַמָּה אוֹרֵייתָא הוּא וּבְנֵי וזכה להרבה
תורה הוא ובניו (ע"י נמס' צרכות דף ט סוע"ב, ונספר סדר הדורות נסדר תנאים ואמוראים, נערך
רבי יוסי בן פזי, ורבי שמעון בן פזי, ורבי יהודה בן פזי), ומסיים דבריו דְלִית לָךְ אֲגַר טב
בְּעֶלְמָא כְּמֵאן דְלֵעִי בְּאוֹרֵיתָא כי אין לך שכר טוב בעולם כמי שעוסק בתורה. (כ"פ
ומפרשים)

מאמר מתן תורה לישראל

(ח) תא חזי, פתיב יהו"ה בצאתך משעיר בצעדה משדה אדום ארץ רעשה וגו', בשעתא דבעא קדשא פריף הוא למיהב אורייתא לישראל, אזל וזמין להו לבני עשו ולא קבלוה, כמה דאת אמר (רברים לג ב) יהו"ה מסיני בא וזרח משעיר למו, ולא פשו לקבלה, אזל לבני ישמעאל, ולא פשו לקבלה, דכתיב הופיע מהר פארן, פיון דלא פשו, אהדר לון לישראל, הכי תנינן.

השתא אית לשאלא, והא תנינן דלית חטאה כד פר נש מדקדק

מתוק מדבש

"מאמר מתן תורה לישראל" ומבואר בו סוד הענין שהקב"ה פנה לאומות העולם והציע להם לקבל את התורה, לפני שהציע זאת לישראל בניו, ומבאר שבסרוב האומות הפקירו הם את חלק הקדושה שבהם, וכזה זכו ישראל ליטול חלק ביער הרע הנצרך להתעוררות קיום המצוות הגופניות. ומבאר עוד שבמתן תורה זכו ישראל למתנות מכל שרי מעלה, ברם בחטא העגל אבדום, אבל כשהם שבים בתשובה וכן לעתיד לבוא יזכו לכל זה בחזרה.

(מקור המאמר זוהר פרשת צלק דף קכז ע"א - קכז ע"א, וצנצנאור מתוק מדבש כרך יג עמ' תסז-תעג)

פירוש הפסוק המובא הלן, יהו"ה בצאתך משעיר כשיצאת לפני בני ישראל כשעברו את הר שעיר, כי אז התחילו להלחם בסיחון ועוג, בצעדה משדה אדום כפל הדבר במלות שונות, וכדרך השיר, ארץ רעשה והחריד הקב"ה את כל מלכי האדמה. (מלודות)

אמר רבי יוסי תא חזי בא וראה, פתיב, יהו"ה בצאתך משעיר בצעדה משדה אדום ארץ רעשה וגו', הנה בשעתא דבעא קדשא פריף הוא למיהב אורייתא לישראל בשעה שרצה הקב"ה לתת את התורה לישראל, אזל וזמין להו לבני עשו ולא קבלוה הלך והזמין את בני עשו ושאלם אם רוצים לקבל את התורה, ולא רצו לקבלה, כמה דאת אמר כמו שנאמר יהו"ה מסיני בא, וזרח משעיר למו שהלך לשעיר ולא פשו לקבלה ולא רצו לקבל את התורה, אחר כך אזל לבני ישמעאל, ולא פשו לקבלה הלך הקב"ה לבני ישמעאל ושאלם אם רוצים לקבל את התורה, וגם הם לא רצו לקבלה, דכתיב הופיע מהר פארן ששם ארץ בני ישמעאל, פיון דלא פשו כיון שהם לא רצו לקבל את התורה, אהדר לון לישראל החזיר את התורה לישראל והם קבלוה, הכי תנינן כך למדנו (נמס' עבודה זרה דף ז ע"ג).

השתא אית לשאלא עתה יש לשאול, והא תנינן והרי למדנו (עי' זוהר לעיל דף קנט ע"א), דלית חטאה כד פר נש מדקדק דיוקין דאורייתא שאין חטא אם

דיוקין דאורייתא, וישאל שאלתוי לאנהרא מלוי, האי קרא לא אתיישבא, ואית לשאלא, קדשא בריך הוא פד אַזל לשעיר, למאן נביאה דלהון אתגלי, וכד אַזל לפארן, למאן נביאה דלהון אתגלי, אי תימא דאתגלי לכלהו, לא אשכחן דא לעלמין, בר לישראל בלחודייהו, ועל ידא דמשה, והא אתמר דהכי מבעי קרא למימר, יהו"ה לסיני בא, וזרח לשעיר למו, הופיע להר פארן, מהו משעיר למו, ומהו מהר פארן, פלא אית למנדע ולאסתפלא, והא שאילנא ולא שמענא ולא ידענא.

פד אתא רבי שמעון, אתא ושאל מלה פמלקדמין, אמר ליה, הא שאלתא דא אתאמרא, יהו"ה מסיני בא, כמה דאת אמר (שמות יט ט) הנה אנכי בא אליך בעב הענן, ומסיני בא ואתגלי עליהו,

מתוק מדבש

אדם מדקדק דיוקים בתורה, וישאל שאלתוי לאנהרא מלוי ויכול לשאול שאלותיו כדי להאיר דברי התורה, ועתה האי קרא לא אתיישבא פסוק זה אינו מתיישב עדיין, ואית לשאלא ויש לשאול, כי קדשא בריך הוא פד אַזל לשעיר למאן נביאה דלהון אתגלי הקב"ה כשהלך לשעיר לאיזה נביא שלהם נתגלה, וכן וכד אַזל לפארן למאן נביאה דלהון אתגלי כשהלך לפארן לאיזה נביא שלהם נתגלה, אי תימא דאתגלי לכלהו ואם תאמר שנתגלה לכל העם, לא אשכחן דא לעלמין לא מצינו דבר כזה לעולם, בר לישראל בלחודייהו ועל ידא דמשה רק לישראל לבדם נגלה הקב"ה על הר סיני על ידי משה נביאו, ועוד והא אתמר דהכי מבעי קרא למימר והרי למדנו שכן היה צריך הכתוב לומר, יהו"ה "לסיני" בא, וזרח "לשעיר" למו, הופיע "להר פארן", מהו "משעיר" למו, ומהו "מהר פארן" למה כתוב מ'שעיר ולמה כתוב מ'הר פארן, פלא אית למנדע ולאסתפלא את הכל יש לדעת ולהתבונן בהם, ואמר רבי יוסי והא שאילנא ולא שמענא ולא ידענא והרי כבר שאלתי לחכמים ועדיין לא שמעתי ואיני יודע תשובה מספקת.

פד אתא רבי שמעון כשבא רבי שמעון, אתא ושאל מלה פמלקדמין בא רבי יוסי ושאל הדבר כבתחילה, אמר ליה רבי שמעון, הא שאלתא דא אתאמרא הרי שאלה זו כבר נאמרה תשובתה, כי מה שכתוב יהו"ה מסיני בא היינו כמה דאת אמר כמו שנאמר הנה אנכי בא אליך בעב הענן וכתוב אחר כך וירד ה' על הר סיני, ומסיני בא ואתגלי עליהו ומהר מסיני בא הקב"ה ונגלה על ישראל, כלומר שיצא לקראתם כשבאו להתייצב בתחתית ההר, כחתן היוצא לקבל פני כלה (כמו שפירש"י עס),

וְזָרַח מִשְׁעִיר לָמוֹ, מִמָּה דָּאֻמְרוּ בְּנֵי שְׁעִיר דְּלֹא בָּעָאן לְקַבְּלָא, מִהֵאֵי אֲנַהֵר לֹזֶן לְיִשְׂרָאֵל, וְאוֹסִיף עֲלֵיהֶוּ נְהוֹרָא וְחִבִּיבוּ סִגְיָא, אוֹף הָכִי, הוֹפִיעַ וְאֲנַהֵר לְיִשְׂרָאֵל מִהֵר פֶּאֶרֶן, מִמָּה דָּאֻמְרוּ בְּנֵי פֶּאֶרֶן דְּלֹא בָּעוּ לְקַבְּלָא, מִהֵאֵי אוֹסִיפוּ יִשְׂרָאֵל חִבִּיבוּ וְנִהֲרִיו יִתִּיר בְּדִקָּא יָאוּת.

וּמָה דְּשִׂאֲלָתָּ עַל יָדָא דְּמֵאן אֲתַגְּלִי עֲלֵיהֶוּ, רְזָא עֲלָאָה אִיהוּ, וְאֲתַגְּלִי מִלָּה עַל יָדָךְ, אוֹרִייתָא נִפְקַת מִרְזָא עֲלָאָה דְּרִישָׁא דְּמִלְכָּא סְתִימָא, כַּד מְטָא לְגַבִּי דְּרוּעָא שְׂמֵאֲלָא, חֲמָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהֵהוּא דְּרוּעָא

מתוק מדבש

ומה שכתוב וְזָרַח מִשְׁעִיר לָמוֹ היינו ממה דָּאֻמְרוּ בְּנֵי שְׁעִיר דְּלֹא בָּעָאן לְקַבְּלָא ממה שאמרו בני שעיר שאינם רוצים לקבל את התורה, מִהֵאֵי אֲנַהֵר לֹזֶן לְיִשְׂרָאֵל מזה בעצמו האיר הקב"ה לישראל, וְאוֹסִיף עֲלֵיהֶוּ נְהוֹרָא וְחִבִּיבוּ סִגְיָא והוסיף עליהם הארה וחביבות גדולה, אוֹף הָכִי כמו כן מה שכתוב הופיע מהר פארן, היינו הוֹפִיעַ וְאֲנַהֵר לְיִשְׂרָאֵל מִהֵר פֶּאֶרֶן הופיע והאיר לישראל מהר פארן, דהיינו מִמָּה דָּאֻמְרוּ בְּנֵי פֶּאֶרֶן דְּלֹא בָּעוּ לְקַבְּלָא ממה שאמרו בני פארן שאינם רוצים לקבל את התורה, מִהֵאֵי אוֹסִיפוּ יִשְׂרָאֵל חִבִּיבוּ וְנִהֲרִיו יִתִּיר בְּדִקָּא יָאוּת מזה עצמו הוסיפו ישראל לקבל מהקב"ה חביבות והארה יתירה כראוי.

להבין מאמר הזה, נקדים מה שכתב הרמ"ק, כי מעט שזכו האצות ונעשו מרכזה אצרהם לחסד יחסך לגבורה, אז נאחזו צוהם ישמעאל מלך החסד, עשו מזל הגבורה, וכשיאילו הם וצניהם לתרבות רעה ונשתמדו לעבודה זרה, והם תחת ממסלת רה"צ וס"מ, זה מימין זה משמאל, עדיין היו עולים ושואלים חלקם ושפועם משורשם שנקדושה, והיה להם מהלך ושינוי וניזון נמשך מן הקדושה אל הקליפות, והוא ה"נהירו" הנדרש בשמעין, וכשנא הקצ"ה לזרר חלקו ונחלמו שהם בני ישראל מצין שאר האומות, וליתן להם את התורה, רצה לטהר כל הקדושה שלא יהיה לעשו וישמעאל שום חלק בה כלל ועיקר, ולכן בא לשעיר וצא לפארן כדי שהם מעצמם יפקירו את כל הקדושה שבהם, ויסתלקו לגמרי מעליהם, ותשאר השכינה הקדושה ונאצותיה על ישראל לבדם בקדושה.

וזה שאמר רבי שמעון וּמָה דְּשִׂאֲלָתָּ עַל יָדָא דְּמֵאן אֲתַגְּלִי עֲלֵיהֶוּ ומה ששאלת על ידי מי נגלה הקצ"ה על בני שעיר וצני ישמעאל, רְזָא עֲלָאָה אִיהוּ הוא סוד עליון, וְאֲתַגְּלִי מִלָּה עַל יָדָךְ ויתגלה עתה סוד הזה על ידך, כי אוֹרִייתָא נִפְקַת מִרְזָא עֲלָאָה התורה יצאה ויתגלתה מסוד עליון שהוא היסוד דאבא, דְּרִישָׁא דְּמִלְכָּא סְתִימָא המלוכש וסמוס בראש המלך, דהיינו צדעת דז"א, כַּד מְטָא לְגַבִּי דְּרוּעָא שְׂמֵאֲלָא כשהגיעה הארת היסוד דאבא שהיא התורה לזרוע השמאל שהוא הגבורה דז"א, חֲמָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהֵהוּא דְּרוּעָא, דְּמָא בִּישָׁא דְּהוּוּ מִתְרַבִּי מִתְפָּן לֵאלֹהֵי הַקְּצָ"ה בְּאוֹתָהּ הוֹרֵעַ דָּם רַע וְעוֹר שֶׁהִיא מִתְרַבֶּה מִשָּׁם, לֵאלֹהֵי לֹמֵר שֶׁרָאָה שֶׁעָשׂוּ אֲחֻזָּה שֶׁם בְּסִיגֵי הַגְּבוּרָה שֶׁבְּשִׂמְלָל וְיוֹנֵק מִשָּׁם חִיּוּתוֹ, וְהוּא הִנְרִימוּ דָּם הָרַע שֶׁבְּחֹךְ זָרֹעַ הַשְּׂמֵאל שֶׁהוּא

דָּמָא בִּישָׁא דִּיהוּ מִתְרַבֵּי מִתְמָן, אָמַר אַצְטְרִיף לִי לְבָרְרָא וּלְלַבְנָא דְרוּעָא דָא, וְאִי לֹא, יִמְאִיף הֵהוּא דָּמָא בִּישָׁא וַיִּפְגִּים כָּלָא, אָבֵל אַצְטְרִיף לְבָרְרָא מִהֶכָּא כָּל פְּגִימוֹ.

מָה עֲבַד, קָרָא לְסַמָּא"ל, וְאַתָּא קָמִיָּה, וְאָמַר לִיָּה, תְּבַעֵי אוֹרֵייתָא דִּילִי, אָמַר מַה פְּתִיב בָּהּ, אָמַר לִיָּה (שם כ יג) לֹא תִרְצַח, דְּלִיג קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְאַתֵּר דְּאַצְטְרִיף, אָמַר חֵס וְשְׁלוֹם, אוֹרֵייתָא דָּא דִּילָף הִיא וְדִילָף יְהֵא, לֹא בַּעֲיָנָא אוֹרֵייתָא דָּא.

אֲתִיב וְאַתְחַנֵּן קָמִיָּה, אָמַר מֵאֲרִיָּה דְּעֲלָמָא, אִי אַתָּא יְהִיבָּה לִי, כָּל

מתוק מדבש

סוד הגבורה דקדושה, ועשו על ידי יניקתו מסיגי הגבורות הוא מתגדל ומתרצה, אָמַר הקצ"ה אַצְטְרִיף לִי לְבָרְרָא וּלְלַבְנָא דְרוּעָא דָּא יֵשׁ לִי לְזַרְר וּלְלַבֵּן אֶת זְרוּעַ הַזֶּה שֶׁל מַהֵּי שֶׁסֶּם אֲחִיזָה לַעֲשׂוֹ, וְאִי לֹא וְאֵס לֹא אֲזַרְר אֶת זְרוּעַ זֶה, אִזּוּ יִמְאִיף הֵהוּא דָּמָא בִּישָׁא וַיִּפְגִּים כָּלָא עָשׂוּ זַכַּח הִרַע שֶׁזֶּה וּדְמִיּוֹ הִרַעִים יִשְׁפִּיל וַיִּפְגֹּם הִכָּל, כִּי כָּל עַם שִׁירָתָהּ, יַעֲלֶה לִיטוֹל חֲלָקוֹ מִהַקְדוּשָׁה זֶה פֶּגֶם גָּדוֹל, אָבֵל אַצְטְרִיף לְבָרְרָא מִהֶכָּא כָּל פְּגִימוֹ אֲבֵל לְזַרְר מִכָּאן כָּל פֶּגֶם, לָכֵן סִיבַּצַּת הַקִּצ"ה שֶׁהִם זַעֲמָם יִרְצוּ לֵאמֹר לְיִשְׂרָאֵל כָּל חֲלָקֵי קְדוּשָׁה שֵׁשׁ זִידִם, וְלֹא רָאָה הַקִּצ"ה לְדַחֲתָם מִן הַקְדוּשָׁה שֶׁלָּא זִרְנוֹס, כִּי אִזּוּ הִיוּ מִקְטָרְגִים תָּמִיד עַל יִשְׂרָאֵל, לָכֵן עָשָׂה הַדָּבָר זִרְנוֹס כְּדִמְפָּרֵשׁ וְאִזּוּל. (רמ"ק ומק"מ ושע"ר ומפרשים)

מָה עֲבַד מַה עָשָׂה הַקִּב"ה, קָרָא לְסַמָּא"ל שֶׁהוּא שָׂרוּ שֶׁל עָשׂוּ, וְאַתָּא קָמִיָּה וּבֵא לִפְנֵי, וְאָמַר לִיָּה תְּבַעֵי אוֹרֵייתָא דִּילִי וְשָׁאֵל מִמֶּנּוּ הָאֵם תִּרְצָה לְקַבֵּל אֶת תּוֹרָתִי, אָמַר מַה פְּתִיב בָּהּ שָׁאֵל מִהַקִּב"ה מַה כָּתוּב בָּהּ, אָמַר לִיָּה הִשִּׁיב לִי לֹא תִרְצַח וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן דְּלִיג קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְאַתֵּר דְּאַצְטְרִיף דִּלְג הַקִּב"ה עַל כָּל הַמִּצְוֹת וּבֵא לְמִקּוֹם הַצִּרִּיף, כִּי יָדַע הַקִּב"ה שָׂאת לֹא זֶה לֹא יוֹכֵלוּ לְקִיּוּמוֹ, כִּי כָּל מִמְשַׁלְתּוֹ הוּא בִּכְח הַחֲרִיב שֶׁבִּרְכוּ אֲבִי, וְעַל חֲרִיב תַּחִּיָּה, אָמַר הַס"מ לַהַקִּב"ה חֵס וְשְׁלוֹם שְׂאֵנִי אֲקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת, אוֹרֵייתָא דָּא דִּילָף הִיא וְדִילָף יְהֵא הַתּוֹרָה הַזֹּאת הִיא שְׁלֵךְ, וְשִׁלָּךְ תַּהִיָּה, לֹא בַּעֲיָנָא אוֹרֵייתָא דָּא אִינִי רוּצָה לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת.

אֲתִיב וְאַתְחַנֵּן קָמִיָּה חֲזֹר הַס"מ וְהַתְחַנֵּן לִפְנֵי הַקִּב"ה, אָמַר, מֵאֲרִיָּה דְּעֲלָמָא, אִי אַתָּא יְהִיבָּה לִי כָּל שְׁלִטְנוֹ דִּילִי אֲתַעֲבֹר רַבּוֹן הָעוֹלָם, אִם אַתָּה נוֹתֵן לִי אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת, וְאִהִיָּה מוֹכֵרָח לְקִיָּים לֹא זֶה שֶׁל לֹא תִרְצַח, אִזּוּ כָּל הַשְׁלִטוֹן שֶׁלִּי תַעֲבֹר וְתִתְבַּטֵּל,

שְׁלֹטְנוּ דִּילִי אֲתַעְבֵּר, דְּהָא שְׁלֹטְנוּ דִּילִי עַל קְטוּלָא אִיהוּ, וְקִרְבִּין לֹא יְהוּן, וְשְׁלֹטְנוּ דִּילִי עַל בּוֹכְבָא דְּמַאֲדִים, אִי הָכִי כִּלָּא אֲתַבְטֵל מְעֻלְמָא, מְאִרְיָה דְּעֻלְמָא טוֹל אֲוִרְיִיתָהּ, וְלֹא יְהֵא חוּלְקָא וְאַחְסֵנָא לִי בָּהּ, אֲבָל אִי נִיחָא קִמְךָ, הָא עֲמָא בְּנוֹי דִּיעֲקֹב, לֹון אֲתַחְזִי, וְאִיהוּ חָשִׁיב דְּהָא דְּלִטוּרָא אָמַר עֲלִייהוּ.

וְדָא הוּא וְזִרְח מְשַׁעִיר לָמוּ, מְשַׁעִיר מִמֶּשׁ נָפֶק נְהוּרָא לֹון לִישְׁרָאֵל, אָמַר סמא"ל, וְדָאִי אִי בְּנוֹי דִּיעֲקֹב יִקְבְּלוּן דָּא, יִתְעַבְּרוּן מְעֻלְמָא וְלֹא יִשְׁלֹטוּן לְעֻלְמִין.

אָתִיב לִיָּה כְּמָה זְמַנִּין, וְאָמַר דָּא, וְאָמַר לִיָּה אֲנִתְּ בּוֹכְרָא וְלָךְ אֲתַחְזִי, אָמַר לִיָּה, יְהֵא לִיָּה בְּכִירוּתָא דִּילִי, וְהָא אֲזִדְּבֵן לִיָּה וְאָנָּא

מתוק מדבש

דְּהָא שְׁלֹטְנוּ דִּילִי עַל קְטוּלָא אִיהוּ כִּי כָל מַמְשִׁלְתִּי הִיא עַל רְצִיחָה, מְבֹרַכַת אֲבִי וְעַל חֲרֵבֶן תַּחִּיה, וְקִרְבִּין לֹא יְהוּן וְגַם מַלְחָמוֹת לֹא יִהְיוּ עוֹד, וְעוֹד וְשְׁלֹטְנוּ דִּילִי עַל בּוֹכְבָא דְּמַאֲדִים כִּי מַמְשִׁלְתִּי הִיא עַל כּוֹכֵב מַאֲדִים הַמּוֹרָה עַל שְׁפִיכַת דַּמִּים, אִי הָכִי כִּלָּא אֲתַבְטֵל מְעֻלְמָא אִם כֵּן כָּל זֶה יִתְבַּטֵּל מִן הָעוֹלָם, מְאִרְיָה דְּעֻלְמָא טוֹל אֲוִרְיִיתָהּ רִבּוֹן הָעוֹלָם קַח לָךְ אֶת תּוֹרַתְךָ, וְלֹא יְהֵא חוּלְקָא וְאַחְסֵנָא לִי בָּהּ וְלֹא יִיְהִי לִי חֶלֶק וְנַחֲלָה בָּהּ, אֲבָל אִי נִיחָא קִמְךָ אֲבָל אִם טוֹב לַפְנִיךָ, הָא עֲמָא בְּנוֹי דִּיעֲקֹב, לֹון אֲתַחְזִי הֲרִי יֵשׁ לָךְ הָעַם שֶׁל בְּנֵי יַעֲקֹב, לָהֶם רְאוּי לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, וְאִיהוּ חָשִׁיב דְּהָא דְּלִטוּרָא אָמַר עֲלִייהוּ וְהוּא חֲשַׁב שְׁמַלְשִׁנוּת אִמַּר עֲלֵיהֶם.

וְדָא הוּא וְזִהוּ שְׁכֻתוֹב וְזִרְח מְשַׁעִיר לָמוּ הֵינִי מְשַׁעִיר מִמֶּשׁ נָפֶק נְהוּרָא לֹון לִישְׁרָאֵל מִמֶּשׁ מִן הַס"מ שְׁהוּא שְׁרוּ שֶׁל עֲשׂו הִנֵּקְרָא שְׁעִיר יֵצֵא אֹור הַתּוֹרָה לִישְׁרָאֵל כְּדִמְפָּרֵשׁ וְאִזִּיל, אָמַר סמא"ל הוּא חֲשַׁב כֵּךְ בִּלְבוֹ, וְדָאִי אִי בְּנוֹי דִּיעֲקֹב יִקְבְּלוּן דָּא בּוֹדָאִי אִם בְּנוֹי שֶׁל יַעֲקֹב יִקְבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת, יִתְעַבְּרוּן מְעֻלְמָא וְלֹא יִשְׁלֹטוּן לְעֻלְמִין יִתְבַּטְּלוּ מִן הָעוֹלָם וְלֹא יִשְׁלֹטוּ לְעוֹלָם, כִּי בּוֹדָאִי לֹא יוֹכְלוּ לְקִיִּים אֶת כָּל מַצּוֹת הַתּוֹרָה.

אָתִיב לִיָּה כְּמָה זְמַנִּין חֲזוֹר וְחֲשִׁיב לֹו הַקְּב"ה כְּמָה פְּעָמִים, וְאָמַר דָּא וְחֲזוֹר וְאִמַּר דְּבַר זֶה שְׂאִי אֲפֻשֶׁר לֹו לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, וְאָמַר לִיָּה הַקְּב"ה, אֲנִתְּ בּוֹכְרָא וְלָךְ אֲתַחְזִי הֲלֹא אֲתָה הַבְּכוֹר וְלָךְ רְאוּי לְקַבֵּל וּלְיִרֵשׁ אֶת הַתּוֹרָה יוֹתֵר מֵיעֲקֹב שְׁהוּא אֶת פְּשוֹט, אָמַר לִיָּה הַס"מ לַהֲקַבְּהָ, יְהֵא לִיָּה בְּכִירוּתָא דִּילִי תִּהְיֶה לֹו הַבְּכוֹרָה שְׁלִי, וְהָא אֲזִדְּבֵן לִיָּה

אוֹדִיתִי, אָמַר לִיה הוּאִיל וְלֹא בָעִית לְמַהְיוּ לָךְ בָּה חוּלְקָא, אַתְּעֵבֵר מִנָּה בְּכֻלָּא, אָמַר יָאוּת.

אָמַר לִיה, הוּאִיל וְכָךְ, הֵב לִי עֵיטָא אֵיף אַעֲבִיד, דִּיקְבִּלּוֹן לָהּ בְּנוֹי דִּיעֵקֵב דָּאֵת אָמַר, אָמַר לִיה, מָאֲרִיָּה דְעֵלְמָא אַצְטְרִיף לְשַׁחְדָּא לֹון, טוֹל נְהוּרָא מְנַהֲרֵי דְחִילִי שְׁמַיָּא, וְהֵב עֲלִיָּהּ, וּבְדָא יְקַבִּלּוֹן לָהּ, וְהָא דִּילִי יְהֵא בְּקַדְמִיתָא, אַפְשֵׁיט מְנִיָּה נְהִירוֹ דְּחַפִּיָּא עֲלִיהּ, וְיֵהֵב לִיה, לְמִיָּהֵב לֹון לְיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דְכְּתִיב וְזָרַח מְשַׁעִיר לָמוֹ, מְשַׁעִיר מִמֶּשׁ, דָּא סְמָא"ל, דְּכְּתִיב (ויקרא טו כב) וְנָשָׂא הַשְּׁעִיר עָלָיו, לָמוֹ לְיִשְׂרָאֵל. כִּיּוֹן דְּבִיעֵר דָּא, וְאַעֲבֵר דְּמָא בִּישָׂא מְדְרוּעָא שְׁמָאֵלָא, אַהֲדֵר לְדְרוּעָא

מתוק מדבש

וְאַנָּא אוֹדִיתִי וְהִרִי הִבְכוּרָה נִמְכְּרָה לוֹ וְאֲנִי מוֹדָה וּמִסְכִּים עַל הַמְכִירָה, אָמַר לִיה הִקְבִּ"ה, הוּאִיל וְלֹא בָעִית לְמַהְיוּ לָךְ בָּה חוּלְקָא הוּאִיל וְלֹא רִצִּית שִׁיְהִי לָךְ חֵלֶק בְּתוֹרָה, אַתְּעֵבֵר מִנָּה בְּכֻלָּא תִּסְתַּלַּק מִמֶּנָּה לְגַמְרִי אִפִּילוֹ מִן הַשְּׁבַע מִצּוֹת כְּדִלְקָמֶן, וְלֹא יִהְיֶה לָךְ שׁוּם חֵלֶק וְאַחִיזָה בְּקְדוּשָׁה, אָמַר יָאוּת אִמַּר הַס"מ טוֹב הַדְּבַר, וְאֲנִי מִסְכִּים.

אָמַר לִיה הִקְבִּ"ה לְהַס"מ, הוּאִיל וְכָךְ הֵב לִי עֵיטָא אֵיף אַעֲבִיד דִּיקְבִּלּוֹן לָהּ בְּנוֹי דִּיעֵקֵב דָּאֵת אָמַר הוּאִיל וְכָךְ תֵּן לִי עֵצָה מַה וְאֵיךְ אַעֲשֶׂה שְׁבִנְיוֹ שֶׁל יַעֲקֹב יִקְבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאֵתָּה אוֹמֵר, אָמַר לִיה הַס"מ לְהִקְבִּ"ה, מָאֲרִיָּה דְעֵלְמָא, אַצְטְרִיף לְשַׁחְדָּא לֹון רַבּוֹן הָעוֹלָם צְרִיכִים לְשַׁחַד אוֹתָם, בְּאוֹפֶן זֶה טוֹל נְהוּרָא מְנַהֲרֵי דְחִילִי שְׁמַיָּא קַח הָאֲרָה מֵהָאוֹרוֹת שֶׁל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם, הֵינּוּ קַח אֶת חֵלְקֵי הַקְּדוּשָׁה שִׁישׁ לְכָל שׁוֹר מִשְׁרֵי אוֹמוֹת הָעוֹלָם, וְהֵב עֲלִיָּהּ, וּבְדָא יְקַבִּלּוֹן לָהּ וְתֵן אוֹתָהּ עֲלֵיהֶם, וּבִזָּה יִקְבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, וְהָא דִּילִי יְהֵא בְּקַדְמִיתָא וְהִרִי חֵלְקֵי שִׁישׁ לִי בְּקְדוּשָׁה, אֲנִי נוֹתֵן לָהֶם בְּרָאוּנוֹה, וְכֵן עָשָׂה אַפְשֵׁיט מְנִיָּה נְהִירוֹ דְּחַפִּיָּא עֲלִיהּ הַס"מ הַפְּשִׁיט מִמֶּנּוּ אוֹר הַקְּדוּשָׁה שֶׁהִיא חוֹפָה וּמְכַסֶּה עָלָיו, וְיֵהֵב לִיה וְנָתַן אוֹתוֹ לְהִקְבִּ"ה, לְמִיָּהֵב לֹון לְיִשְׂרָאֵל כִּדִּי שִׁיתֵּן אוֹתוֹ לְיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דְכְּתִיב זֶהוּ שְׁכָתוֹב וְזָרַח מְשַׁעִיר לָמוֹ דְּהֵינּוּ מְשַׁעִיר מִמֶּשׁ מֵאוֹרוֹ מִמֶּשׁ זָרַח וְבֵא הִקְבִּ"ה, וְשַׁעִיר דָּא סְמָא"ל זֶהוּ הַס"מ שְׁוֵא שְׁרוֹ שֶׁל שַׁעִיר, דְּכְּתִיב שְׁנֹאמֵר בּוֹ וְנָשָׂא הַשְּׁעִיר עָלָיו דְּהֵינּוּ הַס"מ, וְמֵה שְׁכָתוֹב וְזָרַח מְשַׁעִיר לָמוֹ הֵינּוּ לְיִשְׂרָאֵל כְּלוֹמֵר לִיתְנוּ לְיִשְׂרָאֵל. (רמ"ק וּמִפְרָשִׁים)

כִּיּוֹן דְּבִיעֵר דָּא כִּיּוֹן שְׁבִיעֵר הִקְבִּ"ה אֶת אַחִיזָה עָשׂוּ וְהַס"מ שֶׁהִיא לָהֶם בְּקְדוּשָׁה, וְאַעֲבֵר דְּמָא בִּישָׂא מְדְרוּעָא שְׁמָאֵלָא וְהַעֲבִיר דָּם הָרַע שְׁהוּא סִיגֵי הַגְּבוּרוֹת, מְזֻרַע הַשְּׁמָאֵל שְׁהוּא סוֹד הַגְּבוּרָה דְּקְדוּשָׁה, אַהֲדֵר לְדְרוּעָא יְמִינָא חֲזוֹר וְבֵא הִקְבִּ"ה לְזוֹרַע הַיְּמִין שְׁהוּא

יְמִינָא, חָמָא בֵּיה אֹף הָכִי, אָמַר הָכִי נָמִי אַצְטְרִיף לְנִקְיִיא מִדְּמָא
 בִּישָׁא דְרוּעָא דָא, קָרָא לְרַה"ב, אָמַר לִיה תְּבַעֵי אֶת אֹרִייתָא דִּילִי,
 אָמַר לִיה מַה פְּתִיב בָּהּ, דְּלִיג לִיה, וְאָמַר לֹא תִנְאַף, אָמַר וּוִי אִי
 יְרוּתָא דָא יַחְסִין לִי קִדְשָׁא בְרִיף הוּא, יְרוּתָא בִּישָׁא דִיתַעְבֵּר בָּהּ כָּל
 שְׁלִטְנִי, דְּהָא בְּרַכְתָּא דְּמִיָּא נְטִילָנָא, בְּרַכְתָּא דְּנוּנִי יִמָּא, דְּכְתִיב (בראשית
 א כח) פָּרוּ וּרְבוּ וּגְו', וּכְתִיב (שם י"ב) וְהִפְרִיתִי אוֹתוֹ וְהִרְבִּיתִי אוֹתוֹ וּגְו',
 וּכְתִיב (שם מו יב) וְהוּא יִהְיֶה פָּרָא אָדָם.

שְׁאֲרִי לְאַתְחַנְנָא קָמִי מְאָרִיָּה, אָמַר לִיה מְאָרִי דְעֵלְמָא, תְּרִין בְּנִין נִפְקָנָא
 מְאִבְרָהָם, הָא בְּנוֹי דִּיצְחָק, הַב לֹז, וְלֹזן אֶתְחַזִּי, אָמַר לִיה, לֹא
 יְכִילָנָא דְאַנְתְּ בּוּכְרָא וְלָךְ אֶתְחַזִּי, שְׁאֲרִי לְאַתְחַנְנָא קָמִיָּה, וְאָמַר

מתוק מדבש

סוד החסד, שבסיגים שבו היא אחיזת ויניקת ישמעאל, חָמָא בֵּיה אֹף הָכִי ראה בה גם
 כן דם רע ועכור, דהיינו סיגי החסד, אָמַר הקב"ה, הָכִי נָמִי אַצְטְרִיף לְנִקְיִיא מִדְּמָא
 בִּישָׁא דְרוּעָא דָא כמו כן צריך לנקות מדם הרע את הזרוע הזאת, לכן קָרָא לְרַה"ב
 שהוא שרו של ישמעאל, אָמַר לִיה שאל ממנו הקב"ה, תְּבַעֵי אֶת אֹרִייתָא דִּילִי האם
 אתה רוצה לקבל את התורה שלי, אָמַר לִיה שאל רה"ב מהקב"ה, מַה פְּתִיב בָּהּ מה
 כתוב בתורה, דְּלִיג לִיה דלג הקב"ה על כל המצות, וְאָמַר לוֹ לֹא תִנְאַף כי ידע הקב"ה
 שלא יוכל לקיים לאו זו, כי כל חיותו וממשלתו הוא מנאוף, אָמַר רה"ב, וּוִי אִי יְרוּתָא
 דָא יַחְסִין לִי קִדְשָׁא בְרִיף הוּא אוֹי לִי אם את הירושה הזאת ינחיל לי הקב"ה, יְרוּתָא
 בִּישָׁא דִיתַעְבֵּר בָּהּ כָּל שְׁלִטְנִי שהיא ירושה רעה לי, כי על ידי זה יעבור ויתבטל כל
 ממשלתי העומדת על ניאוף, דְּהָא בְּרַכְתָּא דְּמִיָּא נְטִילָנָא, בְּרַכְתָּא דְּנוּנִי יִמָּא כי ברכת
 המים לקחתי, שהיא הברכה של דגת הים, דְּכְתִיב בברכת הדגים, פָּרוּ וּרְבוּ ומלאו את
 המים בימים, וּכְתִיב ועוד כתוב שאמר הקב"ה לאברהם על ישמעאל וְהִפְרִיתִי אוֹתוֹ
 וְהִרְבִּיתִי אוֹתוֹ במאד מאד שנים עשר נשיאים יוליד ונתתיו לגוי גדול, וּכְתִיב ועוד כתוב
 בישמעאל וְהוּא יִהְיֶה פָּרָא אָדָם והוא לשון פריה ורביה.

שְׁאֲרִי לְאַתְחַנְנָא קָמִי מְאָרִיָּה התחיל רה"ב להתחנן לפני רבונו, אָמַר לִיה רה"ב
 להקב"ה, מְאָרִי דְעֵלְמָא, תְּרִין בְּנִין נִפְקָנָא מְאִבְרָהָם רבונו של עולם, הרי שני
 בנים יצאו מאברהם, הָא בְּנוֹי דִּיצְחָק הרי יש לך בנו של יצחק, הַב לֹז, וְלֹזן אֶתְחַזִּי
 תן להם התורה, ולהם היא ראויה, אָמַר לִיה הקב"ה, לֹא יְכִילָנָא, דְאַנְתְּ בּוּכְרָא וְלָךְ
 אֶתְחַזִּי איני יכול לתת את התורה לבניו של יצחק, כי אתה הבכור ולך ראוי לקבל את
 התורה, שְׁאֲרִי לְאַתְחַנְנָא קָמִיָּה התחיל רה"ב להתחנן ולבקש מלפניו, וְאָמַר להקב"ה

מֵאֲרִיָּה דְּעֵלְמָא, בְּכִירוּתָא דִּילִי יְהֵא דִּילִיָּה, וְהֵא נְהוֹרָא דְּאֵנָא יִרְיִתְנָא
עַל דָּא, טוֹל וְהֵב לוֹן, וְכֶף עֲבַד, הָדָא הוּא דְּכְתִיב (דְּבָרִים ל"ב) הוֹפִיעַ
מֵהָר פֶּאָרְן.

מֵאִי שְׁנָא בְּסִמָּא"ל כְּתִיב וְזָרַח, וּבְרַח"ב כְּתִיב הוֹפִיעַ, אֱלָא נָטַל
בְּהֵהוּא נְהִירוֹ דְּאִפְשִׁיט מְנִיָּה סִמָּא"ל, חֶרֶב וְקָטוּלָא לְקָטְלָא
בְּדִינָא, וְלְקָטְלָא כְּדָקָא יָאוּת, הָדָא הוּא דְּכְתִיב (שֵׁם פְּסוּק כ"ט) וְאֲשֶׁר חֶרֶב
גָּאֻתָּךְ, אִף עַל גֵּב דְּלָא הָוָה דִּילָךְ, וְנָטַל בְּהֵהוּא בְּרַכְתָּא דְּאִפְשִׁיט
מְנִיָּה רַח"ב זַעִיר, כְּמָאן דְּאוּפֵעַ זַעִיר, מִבְּרַכְתָּא דְּלַהוֹן, לְמַעַבְד פְּרִיָּה
וּרְבִיָּה, בְּגִין כֶּף הוֹפִיעַ מֵהָר פֶּאָרְן, וְלֹא כְתִיב וְזָרַח.

כִּיּוֹן דְּנָטַל מִתְּנֵן אֵלֶיךָ לְיִשְׂרָאֵל מֵאִינוֹן רַבְרַבִּינֵין שְׁלִטְנִין, אֲתָא וְקָרָא

מתוך מדבש

מֵאֲרִיָּה דְּעֵלְמָא, בְּכִירוּתָא דִּילִי יְהֵא דִּילִיָּה רַבּוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַבְּכוּרָה שֶׁלִּי תַּחֲיָה שְׁלוֹ,
וְהֵאִי נְהוֹרָא דְּאֵנָא יִרְיִתְנָא עַל דָּא, טוֹל וְהֵב לוֹן וְאוֹר הוּא שְׁאֵנִי יִרְשְׁתִּי בִּשְׁבִילָה,
קַח מִמֶּנִּי וְתֵן לָהֶם, וְכֶף עֲבַד וְכַךְ עָשָׂה הַקֶּב"ה, הָדָא הוּא דְּכְתִיב זֶהוּ שְׁכָתוֹב הוֹפִיעַ
מֵהָר פֶּאָרְן הַקֶּב"ה הָאִיר לְיִשְׂרָאֵל מִן הָאוֹרוֹת שֶׁקֵּבֵל מִשְׁמַעְעָל בְּהָר פֶּאָרְן. (רמ"ק וּמִפְרָשִׁים)

וּשְׁאֵל רַבִּי שְׁמַעוֹן מֵאִי שְׁנָא בְּסִמָּא"ל כְּתִיב וְזָרַח מֵהָר הַשִּׁנּוּי שְׁבַס"מ כְּתוּב לְשׁוֹן
זִרְיָחָה, וּבְרַח"ב כְּתִיב הוֹפִיעַ וּבְרַח"ב כְּתוּב לְשׁוֹן "הוֹפֵעָה", וְהַשִּׁיב אֱלָא נָטַל
בְּהֵהוּא נְהִירוֹ דְּאִפְשִׁיט מְנִיָּה סִמָּא"ל אֵלָּא לִקַּח הַקֶּב"ה בְּאוֹר הוּא שְׁהַפְשִׁיט מִמֶּנּוּ
הַס"מ, חֶרֶב וְקָטוּלָא לְקָטְלָא בְּדִינָא אֵת הַחֶרֶב וְהִרְיָגָה לַהֲרוֹג בְּבֵית דִּין בְּדִין תּוֹרָה
בְּפִרְסוּם, לָכֵן כְּתִיב וְזָרַח שְׁהוּא כַּעֲיֵן זִרְיָחָה הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁהִיא בְּפִרְסוּם, וְלְקָטְלָא כְּדָקָא יָאוּת
וְלַהֲרוֹג כְּרָאוּי בְּמַלְחָמָה מִצּוֹה דְּכְתִיב לֹא תַּחֲיָה כָּל נִשְׁמָה, וְגַם בְּמַלְחָמַת הַרְשׁוּת, הָדָא
הוּא דְּכְתִיב זֶהוּ שְׁכָתוֹב וְאֲשֶׁר חֶרֶב גָּאֻתָּךְ הֵינְנוּ אִף עַל גֵּב דְּלָא הָוָה דִּילָךְ אִף
עַל פִּי שֶׁחֶרֶב לֹא הִיא שְׁלֶךְ, כִּי עָשׂוּ נִתְבָּרֵךְ בַּחֲרֵב, אֲבָל נִיתֵן לָךְ הַחֶרֶב לַהֲשַׁתֵּם שֶׁבָּה
לְצוּרֵךְ מִצּוֹה, וְנָטַל בְּהֵהוּא בְּרַכְתָּא דְּאִפְשִׁיט מְנִיָּה רַח"ב, זַעִיר וְלִקַּח הַקֶּב"ה מִן
הַבְּרָכָה הַהִיא שֶׁהַפְשִׁיט מִמֶּנּוּ רַח"ב, הָאֵרָה מוֹעֲטָה, כְּמָאן דְּאוּפֵעַ זַעִיר מִבְּרַכְתָּא דְּלַהוֹן
כְּמִי שֶׁמוֹפִיעַ לוֹ הָאֵרָה מוֹעֲטָה מִהַבְּרָכָה שֶׁלָּהֶם, לְמַעַבְד פְּרִיָּה וּרְבִיָּה כְּדִי לִקְיָם מִצּוֹת
פְּרִיָּה וּרְבִיָּה, כְּגוֹן עוֹנֵת תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים מִשְׁבַּת לְשַׁבָּת שְׁצִירֵךְ לְהִיּוֹת בַּהֲצָנָה וְלִקְדָּשׁ עֲצֻמוֹ
בְּמוֹתָר לוֹ, בְּגִין כֶּף וְלָכֵן כְּתוּב הוֹפִיעַ מֵהָר פֶּאָרְן כִּי הוֹפִיעַ מוֹרָה עַל הָאֵרָה מוֹעֲטָה,
וְלֹא כְתִיב וְזָרַח כִּי זִרְיָחָה מוֹרָה עַל אוֹר חֹזֵק בְּפִרְסוּם.

כִּיּוֹן דְּנָטַל מִתְּנֵן אֵלֶיךָ לְיִשְׂרָאֵל כִּיּוֹן שֶׁלִּקַּח הַקֶּב"ה מִתְּנוּת הָאֵלּוּ לְיִשְׂרָאֵל, מֵאִינוֹן
רַבְרַבִּינֵין שְׁלִטְנִין מֵאוֹתָם הַשְּׂרִים הַגְּדוֹלִים הַמוֹשְׁלִים שֶׁל עָשׂוּ וַיִּשְׁמַעְעָל, שֶׁהֵם הַשּׁוֹרֵשׁ
שֶׁל כָּל הַשְּׁבָעִים שְׂרֵי הָאוֹמוֹת, אֲתָא וְקָרָא לְהוֹ לְכָל רַבְבוֹת קֹדֶשׁ דְּמִמֶּנּוּ עַל שְׁאָר

לְהוֹ לְכָל רַבְבוֹת קֹדֶשׁ דְּמִמֶּנּוּן עַל שְׁאָר עַמּוּיָן, וְאַתִּיבּוֹ לִיָּה אוֹף הָכִי, וּמִכְלָהוּ קָבִיל וְנָטִיל מִתֶּנּוּן לְמִיָּהב לֹון לְיִשְׂרָאֵל.

לְאַסִּיָּא דִּהְוָה לִיָּה חֹד מְאָנָא מְלִיָּא מְסַמָּא דְחִיָּי, וְנָטִיר לִיָּה לְבִרְיָה, בָּעָא לְמִיָּהב לִיָּה לְבִרְיָה הֶהוּא פְּלִיטוֹן דְּסַמָּא דְחִיָּי, אִסִּיָּא הֶוָה חֲפִים, אָמַר עֲבָדִין בִּישִׁין אִית בְּבִיתִי, אִי יִנְדַּעוֹן דְּאָנָא יְהִיב לְבִרְיָ נְבִזְבָּזָא דָּא, יְבֹאִישׁ בְּעִינִיָּהוּ, וְיִבְעוֹן לְקַטְלָא לִיָּה.

מתוק מדבש

עַמּוּיָן בא הקב"ה וקרא לכל רבבות קדש שהם שבעים שרי מעלה הממונים על שאר שבעים עמים, ושאל מכולם אם רוצים לקבל את התורה, וְאַתִּיבּוֹ לִיָּה אוֹף הָכִי והשיבו לו גם כן כמו שרי עשו וישמעאל שאינם רוצים לקבל את התורה, ועוד יתנו את הארות הקדושות שלהם לישראל כדי שהם יקבלו את התורה, וּמִכְלָהוּ קָבִיל וְנָטִיל מִתֶּנּוּן לְמִיָּהב לֹון לְיִשְׂרָאֵל ומכל שרי האומות קיבל הקב"ה ולקח מתנות לתת להם לישראל, כלומר שכולם הפשיטו מעליהם את כל חלקי הקדושה שהיו להם ונתנו אותם לישראל, ועל ידי אלו המתנות משתמשים ישראל בעניני הגשמיות לעבודת השי"ת, כענין שדרשו חז"ל (צמס) נרכות דף נד ע"א) בכל לבבך, בשני יצריך ביצר טוב וביצר הרע. (רמ"ק ומפרשים)

כתב הרמ"ק, וזה לשונו בקיצור: פעולות העולם הגשמי הזה מושך למטה ומונע להתקדש, כי היא חלק החיולונים והיצר הרע, והיה ראוי שפעולות היצר הרע יהיו כולם אסורות לישראל, רק שהקב"ה נטל מתנות אלה מהשרים שהם פעולות היצר הרע המותרות שיהיו יכולים לעשותם לשם שמים בשביל קיום העולם, כעין המכרז להרוג המחויב הריגה, והניאוף נד המותר שבו, דהיינו הזווג באשתו לעשותם לשם שמים, ולקח מהשרים האור המכסה עליהם צפעולות ההם לקדושה ולטוה, והיה אז כשקיבלו את המורה, הזווג בקדושה וצטהרה, כעין אדם הראשון קודם המטא צלי שום תאווה מנד היצר הרע, וזה נקרא "מתנות צאדם", ואילו ידעו השרים כי אפשר לקיים המעשה על ידי נד המותר בתורה, היו מודים בתורה, אלא שהוא כעין סם המעט (המצואר לקמן) שנתן הרופא צפי הצלוותית לרחק את העצבים שהם השרים שלא יחפלו בתורה, ואחר מטא העגל חזרו לסורס וניטל מהם המדה הזו להשתמש בצרכי הגוף רק לשם שמים צלי שום תאווה וחמדה מנד היצר, אצל ענין לימוד התורה צטהרה נשאר כל ימי היות ישראל צמדצר. עכ"ל.

וממשיך ואמר לְאַסִּיָּא דִּהְוָה לִיָּה חֹד מְאָנָא מְלִיָּא מְסַמָּא דְחִיָּי משל לרופא שהיה לו כלי מלא מסס חיים, וְנָטִיר לִיָּה לְבִרְיָה ושמר אותו ליתנו לבנו, בָּעָא לְמִיָּהב לִיָּה לְבִרְיָה והוא פְּלִיטוֹן דְּסַמָּא דְחִיָּי ורצה לתת לבנו את הכלי של סם חיים, (והוא שמן אפרסמון הנקרא פליטון שהיה צו סם חיים, כפירש"י צמס' שנת דף עז ע"א), הנה אִסִּיָּא הֶוָה חֲפִים הרופא היה חכם, אָמַר עֲבָדִין בִּישִׁין אִית בְּבִיתִי אמר הרי עבדים רעים יש בביתי, אִי יִנְדַּעוֹן דְּאָנָא יְהִיב לְבִרְיָ נְבִזְבָּזָא דָּא אם ידעו שאני נותן לבני דורון זה, יְבֹאִישׁ בְּעִינִיָּהוּ, וְיִבְעוֹן לְקַטְלָא לִיָּה ירע בעיניהם וירצו להרוג אותו.

מִה עֲבַד, נָטַל זְעִיר מִסְמָא דְמוֹתָא, וְשׁוּי אֶפְתָּחָא דְמֵאנָא, קָרָא לְעֲבָדוּי, אָמַר לוֹן, אַתּוֹן מְהִימְנֵן קִדְמִי, תִּבְעוֹן לְהֵהוּא סְמָא, אָמְרוּ נַחְמִי מַאי הוּא, נָטְלוּ לְמִטְעָם, עַד לֹא אֲרַחוּ, בָּעוּ לְמִימַת, אָמְרוּ בְּלִפְיֵיהּ, אִי הָאִי סְמָא יְהִיב לְבָרִיָּה וְדָאִי יְמוֹת, וְאַנֵּן נִירַת לְרַבּוֹנָנָא, אָמְרוּ קַמִּיָּה, מְרַנָּא, סְמָא דָּא לֹא אַתְחֲזִי אֱלָא לְבָרָךְ, וְהָא אֲגָרָא דְפּוֹלְחָנָא שְׂבִקְנָא גִבָּךְ, זִיל וְהִב לִיָּה לְשׁוּחָדָא, דִּיקְבַּל סְמָא דָּא.

כֵּן, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הוּא אֲסִיָּא חֲפִים, יָדַע דָּאִי יְהִיב אוֹרִיָּתָא לְיִשְׂרָאֵל עַד לֹא אוֹדַע לוֹן, בְּכָל יוֹמָא הוּוּ רְדַפִּין לוֹן לְיִשְׂרָאֵל עֲלֵה, וְקַטְלִין לוֹן, אֲבָל עֲבַד דָּא, וְאֵינּוֹן יְהִיבוּ לִיָּה מִתְנֵן וְנִבְזִבְזֵן בְּגִין

מתוק מדבש

מִה עֲבַד מַה עֲשֵׂה הָרוּפָא הַחֲכָם, נָטַל זְעִיר מִסְמָא דְמוֹתָא, וְשׁוּי אֶפְתָּחָא דְמֵאנָא לִקַּח מִעֵט סָם הַמוֹת וּשְׁמוֹ עַל פֶּתַח הַכְּלִי, קָרָא לְעֲבָדוּי קָרָא אֶת עֲבָדוּי, אָמַר לוֹן, אַתּוֹן מְהִימְנֵן קִדְמִי אָמַר לָהֶם, אַתֶּם עֲבָדִים נֶאֱמָנִים לִפְנֵי, תִּבְעוֹן לְהֵהוּא סְמָא הָאֵם תִּרְצוּ אֶת סָם הַזֶּה, אָמְרוּ, נַחְמִי מַאי הוּא אָמְרוּ, נִרְאָה מַה הוּא, נָטְלוּ לְמִטְעָם לִקְחוּ לִטְעֻמוֹ, עַד לֹא אֲרַחוּ, בָּעוּ לְמִימַת עוֹד טָרַם שֶׁהִרְיָחוּ בּוֹ, הִלְכוּ לַמוֹת, אָמְרוּ בְּלִפְיֵיהּ אָמְרוּ הָעֲבָדִים בַּלְבָּם, אִי הָאִי סְמָא יְהִיב לְבָרִיָּה וְדָאִי יְמוֹת אֵם הָאֲדוֹן שְׁלֵנוּ יִתֵּן סָם הַזֶּה לִבְנוֹ וְדָאִי יְמוֹת, וְאַנֵּן נִירַת לְרַבּוֹנָנָא וְאֵנוּ נִירַשׁ אֶת אֲדוֹנֵינוּ, אָמְרוּ קַמִּיָּה, מְרַנָּא אָמְרוּ לִפְנֵינוּ, אֲדוֹנֵינוּ, סְמָא דָּא לֹא אַתְחֲזִי אֱלָא לְבָרָךְ סָם זֶה אֵינוֹ רָאוּי אֲלָא לְבִנְךָ, וְהָא אֲגָרָא דְפּוֹלְחָנָא שְׂבִקְנָא גִבָּךְ וְהִירִי שֹׁכֵר עֲבוּדֵיתֵנוּ אֲנוּ מִשְׁאִירִים אֲצִלְךָ, זִיל וְהִב לִיָּה לְשׁוּחָדָא, דִּיקְבַּל סְמָא דָּא וְלֵךְ וּתְשַׁחַד אוֹתוֹ שִׁיקְבַּל אֶת הָסָם הַזֶּה.

כֵּן הוּא הַנִּמְשָׁל, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הוּא אֲסִיָּא חֲפִים הַקְּבִ"ה הוּא רוּפָא חֲכָם, יָדַע דָּאִי יְהִיב אוֹרִיָּתָא לְיִשְׂרָאֵל עַד לֹא אוֹדַע לוֹן יָדַע שֶׁאֵם יִתֵּן אֶת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל טָרַם שִׁיּוּדִיעַ לְשָׂרֵי הָאוֹמוֹת, בְּכָל יוֹמָא הוּוּ רְדַפִּין לוֹן לְיִשְׂרָאֵל עֲלֵה, וְקַטְלִין לוֹן בְּכָל יוֹם הָיוּ רוֹדְפִים אֶת יִשְׂרָאֵל בְּשִׁבִּילָהּ, וְהָיוּ הוֹרִגִים אוֹתָם, וְהַתּוֹרָה הִיא סָם חַיִּים שְׂבַמְשָׁל, כִּי הִיא סָם חַיִּים לְמִימִנִּים בָּהּ, וּבֵן הַמֶּלֶךְ הֵם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְהָעֲבָדִים הֵם הָאוֹמוֹת הָעוֹלָם, וְהַתּוֹרָה הִיא סָם הַמוֹת לָהֶם, כְּמוֹ לְמִשְׁמָאִילִים בָּהּ, אֲבָל עֲבַד דָּא אֲבָל דִּבֵּר זֶה עֲשֵׂה הַקְּבִ"ה, שֶׁשָּׂאֵל מִכּוֹלָם אִם חֲפָצִים לִקְבַּל אֶת הַתּוֹרָה כְּנוֹזֵכֵי לַעֲיֵל, וְלֹא דִי שְׂלֵא רְצוֹ לִקְבֻלָּהּ, אֲלָא וְאֵינּוֹן יְהִיבוּ לִיָּה מִתְנֵן וְנִבְזִבְזֵן בְּגִין דִּיקְבָּלוֹן לָהּ הֵם נִתְּנוּ מִתְּנוֹת וְדוּרוֹנוֹת כְּדִי שִׁיִּשְׂרָאֵל יִקְבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, וְשֹׁכֵר עֲבוּדֵתָם שְׂבַמְשָׁל, הוּא הַשֹּׁכֵר שֶׁל שֶׁבַע מִצְוֹת שֶׁנִּשְׁטוּ בְּנֵי נַח שֶׁנִּתְּנוּ אוֹתוֹ לְיִשְׂרָאֵל, וְלִכּוֹן אֶפִּילוֹ הֵם מְקִימִין אוֹתָן אֵין מְקַבְּלִין עֲלֵיהֶן שֹׁכֵר, (כְּמֵאֲמַר חו"ל (בְּמִסָּה צִנָּא קִמָּא דָּף לֵת ע"ה), עַל הַפֶּסֶק "רָאָה וַיִּתֵּר גּוֹיִם", רָאָה הַקְּצִ"ה אֵת שֶׁנֶּעַם מִזֹּת שֶׁקִּיצְלוּ עֲלֵיהֶם בְּנֵי נַח, כִּיוֵּן שֶׁלֹּא קִיּוּמוֹם, עֲמַד וְהִסִּיר מִמּוֹנֵן לְיִשְׂרָאֵל וְכו', וְאֶפִּילוֹ מְקִימִין

דִּקְבִּילוֹן לָהּ, וְכָלְהוּ קִבִּיל לֹון מֹשֶׁה לְמִיָּהֵב לָהּ לְיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (תהלים סח יט) עָלִיתָ לְמָרוֹם שְׁבִית שְׁבִי וְגו', וּבִגִּין כֹּךְ יָרְתוּ יִשְׂרָאֵל אֹרִייתָא בְּלֹא עֲרֻרָא וּבְלֹא קְטֻרָגָא כָּלֵל, בְּרִיף הוּא בְּרִיף שְׁמִיָּה לְעֵלָם וּלְעָלְמֵי עָלְמֵיָא.

תָּא חֲזִי, עֲדִים דְּבִנֵּי יִשְׂרָאֵל, אֲלִין מִתְּנִן וּנְבִזְפִּין דְּקִבִּילוֹ, וּבִגִּין כֹּךְ לֹא הָוָה שְׁלִיט עָלֵיהּ מוֹתָא, וְלֹא סְטָרָא אַחְרָא, וְלֹא דִי לֹון דִּי נָטְלוּ אֹרִייתָא בְּלֹא עֲרֻרָא כָּלֵל, אֶלָּא דְּקִבִּילוֹ נְבִזְפִּין וּמִתְּנִין מְכֻלְהוּ.

כִּינֹן דְּחֻטּוֹ, מַה כְּתִיב (שמות לג ו) וַיִּתְּנֻצְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדִים, אֵינוֹן

מתוק מדבש

אִומֵּן אִין מַקְנִין עֵלִין שְׁכַר, וְכָלְהוּ קִבִּיל לֹון מֹשֶׁה לְמִיָּהֵב לָהּ לְיִשְׂרָאֵל וְאֵת כּוֹלָם קִבֵּל מֹשֶׁה מִהַקְבָּ"ה, דְּהֵיִינוּ אֵת כָּל הַמִּתְּנֹות שֶׁל חִלְקֵי הַקְּדוּשָׁה שֶׁנִּתְּנוּ שְׂרֵי הָאוֹמוֹת לְיִשְׂרָאֵל, קִבֵּלָם מֹשֶׁה כְּשֶׁעָלָה לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, כְּדִי לִיתֵּן לְיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דְכְּתִיב זֶהוּ שְׁכָתוֹב עַל מֹשֶׁה רַבִּינוּ עָלִיתָ לְמָרוֹם כְּשֶׁעָלִיתָ לְמָרוֹם לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, שְׁבִית שְׁבִי אִזְ שְׁבִית שְׁבִי, שְׁהוּא לִימּוֹד הַתּוֹרָה בַּטְהָרָה כְּדִלְהָלֵן, וּמַסִּיִּים הַכְּתוּב "לִקְחַת מִתְּנֹות בְּאֵדָם", שְׁהֵם חִלְקֵי הַקְּדוּשָׁה שְׁכָל שְׂרֵי הָאוֹמוֹת נִתְּנוּ לְיִשְׂרָאֵל כְּדִי שִׁיסְכִּימוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, וּבִגִּין כֹּךְ יָרְתוּ יִשְׂרָאֵל אֹרִייתָא בְּלֹא עֲרֻרָא וּבְלֹא קְטֻרָגָא כָּלֵל וְלִכְךָ יִרְשׁוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה בְּלֹא שׁוּם עֲרֻר וּבְלֹא שׁוּם קְטֻרָג, בְּרִיף הוּא בְּרִיף שְׁמִיָּה לְעֵלָם וּלְעָלְמֵי עָלְמֵיָא בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים, שֶׁנִּתְּן אֶת הַתּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל. (רמ"ק וּמִפְרָשִׁים)

תָּא חֲזִי, עֲדִים דְּבִנֵּי יִשְׂרָאֵל בֹּא וְרֵא, כִּי עֲדִים שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁקִיבְלוּ עַל הָרִי סִינִי, שְׁעִלֵּי נֹאמֵר "וְלֹא שְׁתוּ אִישׁ אִישׁ עֲדִיו עֲלִיו" אֲלִין מִתְּנִן וּנְבִזְפִּין דְּקִבִּילוֹ אֵלוֹ הֵם הַמִּתְּנֹות וְהַדּוֹרִינוֹת שְׁקִבְלוּ מִשְׂרֵי מַעֲלָה שֶׁל הָאוֹמוֹת, וּבִגִּין כֹּךְ לֹא הָוָה שְׁלִיט עָלֵיהּ מוֹתָא וְלֹא סְטָרָא אַחְרָא וְלִכְךָ אַחֲרֵי מִתְּן תּוֹרָה לֹא הִיתָה שׁוֹלֶטת עֲלֵיהֶם הַמּוֹת וְלֹא הַסְטָרָא אַחֲרָא (עֵין מַס' עִיּוּזִין דָּף נד ע"א, וּמַס' עֲבוּדָה זֶרֶה דָּף ה' ע"א), וְלֹא דִי לֹון דִּי נָטְלוּ אֹרִייתָא בְּלֹא עֲרֻרָא כָּלֵל וְלֹא דִי לָהֶם בְּמָה שְׁקִבְלוּ וְלִקְחוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּלֹא שׁוּם עֲרֻר, אֶלָּא דְּקִבִּילוֹ נְבִזְפִּין וּמִתְּנִין מְכֻלְהוּ אֵלָּא שְׁעוֹד קִבְלוּ דּוֹרִינוֹת וּמִתְּנֹות מְכָל שְׂרֵי מַעֲלָה.

כִּינֹן דְּחֻטּוֹ מַה כְּתִיב כִּינֹן שְׁחֻטָּאוּ יִשְׂרָאֵל מַה כְּתוּב בְּהֵם, וַיִּתְּנֻצְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדִים וּמִפְרָשׁ מַה הֵם הָעֲדִים, אֵינוֹן אוֹתָם שֶׁנֹּאמֵר עֲלֵיהֶם מִתְּנֹות בְּאֵדָם

(תהלים סח יט) **מִתְנַנֹּת בְּאָדָם, מֶה אֲשַׁתָּאֵר מִנְהוֹן, הֵהוּא שְׂבִי, דְּכְתִיב עָלֶיךָ לְמָרוֹם שְׁבִית שְׂבִי וְגו'.**

אוֹסְפוּ וְחֹטוּ, מֶה כְּתִיב (במדבר כא א) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עָרֹד, וּכְתִיב וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשָּׁב מִמֶּנּוּ שְׂבִי, וְעַם כָּל דָּא וְכָל זְמָנָא דִּישְׂרָאֵל תְּבִין לְאַבוּהוֹן דְּבִשְׁמִיא, אֵינוֹן נִבְזֻזֵּן יְתֵהֲדֵר לְגַבִּיּהוּ, וְאַתְחַפֵּיין בֵּיהּ, וְלִזְמָנָא דְאָתִי כָּלֵא יְתֵהֲדֵר, דְּכְתִיב (דברים ל ג) וְשָׁב יְהו"ה אֱלֹהֵינוּךְ אֶת שְׁבוּתָךְ וְגו'.

מתוק מדבש

שהם המתנות שקיבלו מהשרים להשתמש בצרכי הגוף רק לשם שמים בלי שום תאוה וחמדה, **מֶה אֲשַׁתָּאֵר מִנְהוֹן, הֵהוּא שְׂבִי** מה נשאר מהם, רק אותו השבי שהוא ענין לימוד התורה בטהרה שהיו ישראל עוסקים בתורה במדבר, **דְּכְתִיב** שנאמר עליו **עָלֶיךָ לְמָרוֹם שְׁבִית "שְׂבִי"** לקחת מתנות באדם.

אוֹסְפוּ וְחֹטוּ הוסיפו וחטאו כשמת אהרן, **מֶה כְּתִיב** אחר כך **וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עָרֹד** שהוא עמלק, והיינו היצר הרע, **וּכְתִיב, וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשָּׁב מִמֶּנּוּ "שְׂבִי"** פירוש שלקח מהם גם את השבי הזה, דהיינו ששלט בלומדי התורה שלא ילמדו בטהרה, וגם יש להם קושי גדול בתלמודה שאין המחשבה פנויה לעסוק בתורה, **וְעַם כָּל דָּא וְכָל זְמָנָא דִּישְׂרָאֵל תְּבִין לְאַבוּהוֹן דְּבִשְׁמִיא** ועם כל זה בכל עת שישראל שבים לאביהם שבשמים, **אֵינוֹן נִבְזֻזֵּן יְתֵהֲדֵר לְגַבִּיּהוּ וְאַתְחַפֵּיין בֵּיהּ** אותם הדורונות יחזרו עליהם ויהיו מתכסים ומתלבשים בהם, הפך מה שכתוב ויתנצלו את עדים, **וְלִזְמָנָא דְאָתִי כָלֵא יְתֵהֲדֵר** ולעתיד לבא יחזיר הקב"ה את הכל לישראל, **דְּכְתִיב** שנאמר **וְשָׁב יְהו"ה אֱלֹהֵינוּךְ אֶת שְׁבוּתָךְ וְגו'.** (רמ"ק ומפניסי)

מאמרי ליל שבועות

(ט) רַבִּי שְׁמַעוֹן הָיָה יְתִיב וְלָעִי בְּאֹרֵייתָא, בְּלִילִיָּא דְכֻלָּה אֶתְחַבְרַת בְּבַעְלָה, דִּתְנִינָן כָּל אֲנוּן חֲבֵרִיא דְבְנֵי הֵיכְלָא דְכֻלָּה, אֶצְטְרִיכוּ בְּהָהוּא לִילִיָּא דְכֻלָּה אֶזְדְּמַנְתָּ לְמַהוּי לְיוֹמָא אַחְרָא גו' חוּפָּה בְּבַעְלָה, לְמַהוּי עֲמָה כָּל הָהוּא לִילִיָּא, וְלְמַחְדֵּי עֲמָה בְּתַקוּנָהָ דְאִיהִי אֶתְתַקְנַת, לְמַלְעֵי בְּאֹרֵייתָא מִתּוֹרָה לְנִבְיָאִים, וּמִנְבִּיאִים לְכַתּוּבִים, וּבְמִדְרָשׁוֹת דְּקֶרְאִי, וּבְרָזִי דְחֻכְמָתָא בְּגִין דְּאֵלִין אֲנוּן תִּיקוּנֵין דִּילָה וְתַכְשִׁיטָהָ,

מתוק מדבש

"מאמרי ליל שבועות" ומבואר בו מעלת הלילה הקדוש, והתקון הנעלה הנעשה על ידי לימוד התורה בזה הלילה, וסגולת הלומדים שזוכים להכתב בספר הזכרון, ומובטח להם שישלימו את השנה בטוב.

(מקור המאמר נלקח מ"ספר סודות" ומועמק כ"ן דלוג דף ח ע"א - ט ע"א, ונציאור מתוך מדגש כ"ן א ע"א קג-קכ)

רַבִּי שְׁמַעוֹן הָיָה יְתִיב וְלָעִי בְּאֹרֵייתָא רַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה בְּלִילִיָּא בְּלִיל שבועות, דְּכֻלָּה אֶתְחַבְרַת בְּבַעְלָה שְׁאֵז מְכִינִים אֶת הַכֹּלָה שְׁהִיא הַשְׁכִּינָה בְּתַקְוָנָהּ וְתַכְשִׁיטָהּ, כְּדִי לְשַׁמְרַת תַּחֲסֵנָה עִס ז"ל נַעֲלָה, דִּתְנִינָן כִּי לְמַדְנָה כָּל אֲנוּן חֲבֵרִיא דְבְנֵי הֵיכְלָא דְכֻלָּה שְׁכַל הַחֲבֵרִים שְׁהֵם בְּנֵי הֵיכְלָה שֶׁל הַכֹּלָה, אֶצְטְרִיכוּ בְּהָהוּא לִילִיָּא דְכֻלָּה אֶזְדְּמַנְתָּ לְמַהוּי לְיוֹמָא אַחְרָא גו' חוּפָּה בְּבַעְלָה צְרִיכִים בְּאוֹתוֹ הַלֵּילָה שְׁהַשְׁכִּינָה מְזַמְנָת עֲצָמָה לְהִיטִי בְּיוֹם הַמַּחֲרַת בְּחוּפָה עִס נַעֲלָה ז"ל, כִּי נָלִיל שְׁנֻעוֹת אֵין יִחוּד עֲלִיוֹן, אֵלָּא צִיּוֹס עוֹלָם וּז"ן לְחוּפָה שְׁהִיא נַחֲקָה שֶׁל אִימָא עֲלָאָה, לִכְן צְרִיכִים לְמַהוּי עֲמָה כָּל הָהוּא לִילִיָּא לְהִיטִי נַעוּרִים עִם הַשְׁכִּינָה כֹּל אוֹתוֹ הַלֵּילָה, כִּי עַל יְדֵי שְׁעוּסָקִים בְּתוֹרָה הַשְׁכִּינָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם כְּדִלְקָמָן, וְלְמַחְדֵּי עֲמָה בְּתַקוּנָהָ דְאִיהִי אֶתְתַקְנַת וְלִשְׁמוּחָ עֲמָה בְּתַקְוָנָה שְׁהִיא מִתְתַקְנַת, פִּירוּשׁ שְׁעַל יְדֵי תוֹרָה שְׁלֹמִידִים בְּלִיל שבועות הַשְׁכִּינָה הַקְדוּשָׁה מִתְקַשֶּׁטֶת, לִכְן צְרִיכִים לְמַלְעֵי בְּאֹרֵייתָא לְעוֹסֵק בְּתוֹרָה מִתּוֹרָה לְנִבְיָאִים וּמִנְבִּיאִים לְכַתּוּבִים כַּמְבֹּאֵר הַסֵּדֶר בְּשַׁעַר הַכּוֹנוֹת בְּדִירוּשׁ הַשְׁבּוּעוֹת, וּבְמִדְרָשׁוֹת דְּקֶרְאִי וּבְדִרְשׁוֹת הַפְּסוּקִים, וּבְרָזִי דְחֻכְמָתָא וּבְסוּדוֹת שֶׁל חֻכְמַת הַקְּבָלָה, בְּגִין דְּאֵלִין אֲנוּן תִּיקוּנֵין דִּילָה לְפִי שְׁאֵלָה הֵם הַתְּקוּנִים שְׁלָה, וְהֵם הַכ"ד צִירוּפֵי שֵׁם אֲדִנִּי שְׁמִכּוּנִים בְּסוּף כֹּל סֵפֶר מַהֲכ"ד סִפְרֵי תַנ"ךְ צִירוּף אֶחָד מֵהֶם, וְתַכְשִׁיטָהָ וְהַתְּכַשִּׁיטִים שְׁהֵם הַשְּׁמוֹת הַיּוֹצֵאִים מִהִתְיָבוֹת שְׁבִסוּף כֹּל סֵפֶר וּסֵפֶר (כַּמְצוּר נִפְרִי עַן חִיס דְּרוֹשׁ הַשְּׁנֻעוֹת), וְכַשְׁלֹמִידִים

וְאִיהִי וְעוֹלָמְתָּהָ עֲאֵלַת וְקִיּוּמָתָהּ עַל רִישִׁיהוֹן, וְאַתְתָּקְנַת בָּהּ וְחִדַּת בָּהּ כָּל הָהוּא לִילְיָא, וְלִיוּמָא אַחְרָא לֹא עֲאֵלַת לַחּוּפָה אֶלָּא בְּהַדְיָהּ, וְאַלִין אַקְרוֹן בְּנֵי חוּפְתָּה, וְכִיּוֹן דְּעֲאֵלַת לַחּוּפְתָּה, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׂאִיל עֲלֵיהוּ, וּמְבָרַךְ לוֹן וּמַעְטֵר לוֹן בְּעֶטְרָהָ דְכָלָה, זַפְּאָה חוֹלְקָהוֹן.

וְהָהּ רַבִּי שְׁמַעוֹן וְכָלָהּ חֲבֵרְיָא מְרַנְיִין בְּרַנָּה דְאֻרִייתָא, וּמַחְדָּשֵׁן מְלִין דְאֻרִייתָא כָּל חַד וְחַד מְנִיָּהּ, וְהָהּ חֲדֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן וְכָל שְׂאָר חֲבֵרְיָא, אָמַר לוֹן רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּנֵי, זַפְּאָה חוֹלְקָכוֹן, בְּגִין דְלִמְחָר לֹא תִיעוֹל כָּלָה לַחּוּפָה אֶלָּא בְּהַדְיָכוּ, בְּגִין דְכָלָהּ דְמִתְקַנֵּין תְּקוּנָהָ

מתוק מדבש

כך אז וְאִיהִי וְעוֹלָמְתָּהָ פִירוּשׁ הַשְׂכִּינָה עִם נַעֲרוּתֶיהָ שֶׁהֵם הַמְּלָאכִים הַמַּעֲלִים אוֹתָהּ, עֲאֵלַת וְקִיּוּמָתָהּ עַל רִישִׁיהוֹן הִיא נִכְנַסַת בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ וְשׁוֹרָה עַל רֹאשֵׁי הַצְּדִיקִים הָעוֹסְקִים בְּתוֹרָה, וְאַתְתָּקְנַת בָּהּ וְחִדַּת בָּהּ כָּל הָהוּא לִילְיָא וּמִתְתַּקְנַת וּמִתְקַשְׁטַת עַל יָדָם, וּשְׂמִיחָה עִמָּהֶם כָּל אוֹתוֹ הַלֵּילָה, וְלִיוּמָא אַחְרָא לֹא עֲאֵלַת לַחּוּפָה אֶלָּא בְּהַדְיָהּ וּלְיוֹם הַמַּחֲרַת אֵינָה נִכְנַסַת לַחּוּפָה אֶלָּא עִמָּהֶם, כִּי הֵם הַשׁוֹשְׁבִינִין שֶׁלָּה עַל יְדֵי שְׁנִשְׁמוּתֵיהֶם עוֹלוֹת בָּהּ בְּסוּד מִיּוֹן נּוֹקֵבִין, וְלִכֵּן וְאַלִין אַקְרוֹן בְּנֵי חוּפְתָּה וְאֵלּוּ נִקְרָאִים בְּנֵי חוּפְתָּה הַשְׂמִיחִים עִמָּה בַּעַת חוּפְתָּה, וְכִיּוֹן דְּעֲאֵלַת לַחּוּפְתָּה וְכִיּוֹן שֶׁהִיא נִכְנַסָה לַחּוּפְתָּה הִיא מִבְּקֶשֶׁת שֶׁפַע בְּשִׁבְלֶם, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׂאִיל עֲלֵיהוּ אִזְ הַקְּבָ"ה שׁוֹאֵל עֲלֵיהֶם, מִי וּמִי הֵם הַשׁוֹשְׁבִינִין שֶׁלָּה, וּמְבָרַךְ לוֹן וּמַעְטֵר לוֹן בְּעֶטְרָהָ דְכָלָהּ וּמְבָרַךְ אוֹתָם וּמַעְטֵר אוֹתָם בְּעֶטְרָתָהּ שֶׁל הַכֹּלָה, וְרָצָה לוֹמַר שֶׁהֵם מְקַבְּלִים מֵהָאֵרַת הַמוֹחִין שֶׁקִּבְּלָה הַשְׂכִּינָה בְּשַׁעַת הַיְחוד, זַפְּאָה חוֹלְקָהוֹן לִכֵּן אֲשֶׁרִי חֲלַקְסָם. (רמ"ק וּמק"מ וּמַפְרָשִׁים)

וממשיך לבאר את הענין מה שרבי שמעון למד כל ליל שבועות, וזה שאמר וְהָהּ רַבִּי שְׁמַעוֹן וְכָלָהּ חֲבֵרְיָא מְרַנְיִין בְּרַנָּה דְאֻרִייתָא והיה רבי שמעון וכל החברים מְרַנְיִים בְּרַנָּה שֶׁל תּוֹרָה, וְרָצָה לוֹמַר שֶׁהִיוּ לוֹמְדִים בְּנִחַת וּבְרִצּוֹן, וּמַחְדָּשֵׁן מְלִין דְאֻרִייתָא כָּל חַד וְחַד מְנִיָּהּ וְהִיוּ מַחֲדָשִׁים דְּבִרֵי תּוֹרָה כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם, כִּי חִידוּשֵׁי הַתּוֹרָה הֵם עֵיקַר קְשׁוּטִיָּה, וְהָהּ חֲדֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן וְכָל שְׂאָר חֲבֵרְיָא וְהִיא שְׂמִיחָה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְכָל שְׂאָר הַחֲבֵרִים, אָמַר לוֹן רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר לָהֶם רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּנֵי, זַפְּאָה חוֹלְקָכוֹן אֲשֶׁרִי חֲלַקְסָם, בְּגִין דְלִמְחָר לֹא תִיעוֹל כָּלָה לַחּוּפָה אֶלָּא בְּהַדְיָכוּ כִּי מִחַר לֹא תִכְנַס הַכֹּלָה שֶׁהִיא הַשְׂכִּינָה לַחּוּפָה לְהַתִּיחַד עִם דּוּדָה אֶלָּא עִמָּכֶם, בְּגִין דְכָלָהּ דְמִתְקַנֵּין תְּקוּנָהָ בְּהֵאֵי לִילְיָא וְחִדָּאן בָּהּ כִּי כָּל הַחֲבֵרִים שְׁעוֹסְקִים וּמִתְקַנִּים תְּקוּנֵי הַשְׂכִּינָה

בְּהַאי לִילְיָא וְחֻדָּאן בְּהַ, כְּלָהוּ יְהוֹן רְשִׁימִין וְכִתְיָבִין בְּסַפְרָא דְדַכְרָנְיָא, וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְבָרַךְ לֹון בְּשַׁבְעִין בְּרַכָּאן וְעֵטְרִין דְּעֻלְמָא עֲלָאָה. פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (תהלים יט ב) הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד א"ל וְגוֹמַר, קָרָא דָּא הָא אוֹקִימָנָא לִיָּה, אָבֵל בְּזִמְנָא דָּא דְכֻלָּה אֲתַעֲרַת לְמִיעֵל לַחוּפָּה בְיוֹמָא דְמָחָר, אֲתַתְקַנְתָּ וְאֲתַנְהִירַת בְּקִישׁוּטָהָ בְּהִדִּי חֲבֵרְיָא דְחֻדָּאן עֲמָהּ כָּל הָהִיא לִילְיָא, וְאִיְהִי חֻדָּאת עֲמָהוֹן, וּבְיוֹמָא דְמָחָר כְּמָה אוֹכְלוּסִין חִיילִין וּמִשְׁרַיִין מִתְכַּנְשִׁין בְּהֻדָּה, וְאִיְהִי וְכֻלְהוּ מְחַפָּאן לְכָל חַד וְחַד דְּתַקִּינוּ לָהּ בְּהַאי לִילְיָא, וְכו'.

מתוק מדבש

ושמחים עמה בזה הלילה, כְּלָהוּ יְהוֹן רְשִׁימִין וְכִתְיָבִין בְּסַפְרָא דְדַכְרָנְיָא כולם יהיו רשומים וכתובים לזכרון בספר הזכרונות, והיינו בהמלכות שנקראת ספר של היסוד הנקרא זכרון, ורצה לומר שצורתם תהיה רשומה וחקוקה בה, כדי שיהיו נזכרים תמיד לטובה, וחדושי תורתם כתובים שם, וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְבָרַךְ לֹון בְּשַׁבְעִין בְּרַכָּאן והקב"ה מברך אותם בשבעים ברכות, ורצה לומר שמקבלים שפע נרכות משפע ספירות של ז"א שכל אחת כלולה מעשר, וְעֵטְרִין דְּעֻלְמָא עֲלָאָה וגם מקבלים עטרות של עולם העליון, ורצה לומר שמקבלים משפע המוחין הנמשכים מאימא עֲלָאָה למלכות. (רא"ג ומק"מ)

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר לפרש מה שכתוב הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד א"ל ומעשה ידי מגיד הרקיע, קָרָא דָּא הָא אוֹקִימָנָא לִיָּה פסוק זה כבר ביארנו אותו (צוהר פ') מרומה דף קלו ע"ג), אָבֵל עֲתָה נִפְרְשׁוּ בַעֲנִין לִיל שְׁבֻעוֹת כְּדִלְקֻמֶּן, בְּזִמְנָא דָּא דְכֻלָּה אֲתַעֲרַת לְמִיעֵל לַחוּפָּה בְיוֹמָא דְמָחָר בְּזִמְנָא הַזֶּה שֶׁל לִיל שְׁבֻעוֹת שֶׁהִשְׁכִּינָה מִתְעוֹרֶרֶת לִיכְנֵס לַחוּפָּה בְיוֹם הַמַּחֲרָת, אֲתַתְקַנְתָּ וְנִתְקַנְתָּ בְכ"ד צִירופֵי שְׁמוֹת אֲדִנִּי, וְאֲתַנְהִירַת בְּקִישׁוּטָהָ וּמֵאִירָה בְּקִישׁוּטִיהָ שֶׁהֵם הַשְׁמוֹת הַיּוֹצֵאִים מִסּוֹף כָּל סֵפֶר וּסְפֵר כְּנ"ל, בְּהִדִּי חֲבֵרְיָא דְחֻדָּאן עֲמָהּ כָּל הָהִיא לִילְיָא יחד עם החברים השמחים עמה כל אותו הלילה, וְאִיְהִי חֻדָּאת עֲמָהוֹן וגם היא שמחה עמהם, וּבְיוֹמָא דְמָחָר כְּמָה אוֹכְלוּסִין חִיילִין וּמִשְׁרַיִין מִתְכַּנְשִׁין בְּהֻדָּה וביום המחרת כמה המוני מלאכים וחיללותיה ומחנוניה שהם מלאכי בריאה יצירה ועשיה, מֵתַאסְפִּים לְהִיּוֹת עִמָּה בַעֲלִיתָה לְהִיחֹד, וְאִיְהִי וְכֻלְהוּ מְחַפָּאן לְכָל חַד וְחַד דְּתַקִּינוּ לָהּ בְּהַאי לִילְיָא והשכינה עם כל המלאכים מחכים לכל אחד ואחד שתקינו אותה בזה הלילה, ורצה לומר השכינה מחכה עד שכל ישראל יסיימו את תפלתם, כי כמו שהיא מתתקנת בתורתם של החכמים הלומדים בלילה, כך היא מתתקנת בתפלתם של ישראל שמתפללים ביום, ולכך היא מחכה וממתנת עם חיילותיה לכל אלו שהם מתפללים בתוך קהלות ישראל, וצריכה להמתין עד שתסיים כנסיה האחרונה שבארץ ישראל את תפלתה, ואז היא תתקשט בתפלתם. (רמ"ק ורא"ג ומק"מ)

תיבו יקירין תיבו, ונחדש תקון דכלה בהאי ליליא, דכל מאן דאשתתף
בהדה בהאי ליליא, יהא נטיר עילא ותתא פל ההיא שתא, ויפיק
שתא בשלם, עליהו כתיב (תהלים לד ח) חונה מלאך יהו"ה סביב ליראיו
ויחלצם, טעמו וראו פי טוב יהו"ה, וכו'.

אמר רבי שמעון לחברייא, בני הלולא דא, פל חד מנכון יקשט
קשוטא חד לכלה, אמר לרבי אלעזר בריה, אלעזר, הב נבזבזא
חד לכלה, דהא למחר אסתפל בה פד יעול לחופה, באנון שירין
ושבחיין דיהבו לה בני היכלא לקיימא קמיה, וכו'.

מתוק מדבש

וסיים רבי שמעון את מאמרו ואמר תיבו יקירין תיבו, ונחדש תקון דכלה בהאי
ליליא שבו חברים יקרים שבו, ונחדש תקוני וקישוטי השכינה בלילה הזה, דכל
מאן דאשתתף בהדה בהאי ליליא כי כל מי שמשתתף עמה בלילה הזה שהוא ליל
שבועות, ואינו ישן כל הלילה אלא לומד כל הלילה, יהא נטיר עילא ותתא בזכות זה
יהיה נשמר למעלה ולמטה, דהיינו שאם יגזרו עליו איזו גזירה למעלה תבטל, וגם תהיה
לו שמירה למטה שלא יוכלו להרע לו, פל ההיא שתא כל אותה השנה, עד חג השבועות
הבא, ויפיק שתא בשלם ויוציא את השנה בשלום, עליהו כתיב עליהם כתוב חונה
מלאך יהו"ה סביב ליראיו ויחלצם פירוש שניצלו כל השנה מכל רע, וכתוב טעמו
וראו פי טוב יהו"ה פירוש שעוד יזכו לטעום את טובות הקב"ה. (מק"מ רמ"ק ורא"ג)
וזה שכתב הארז"ל (בשער הכוונות נדרוש א' דשנעות) וזה לשונו: דע כי מי שלא ישן צליל שנעות
כלל אפילו רגע אחד, ויהיה עוסק בתורה כל הלילה, מוצטח לו שישלם שנתו, ולא יארה לו שום
נוק בשנה ההיא, ולא עוד אלא שהוראת חיי האדם בשנה ההיא תלויה צענין זה, כי אם לא יזן כלל
ודאי שלא ימות בשנה ההיא, עכ"ל.

אמר רבי שמעון לחברייא בליל שבועות, בני הלולא דא אתם החברים שנקראים
בנים לשכינה ואתם משתתפים בשמחת השכינה, פל חד מנכון יקשט קשוטא
חד לכלה כל אחד מכם יקשט איזה קישוט להכלה, ורצה לומר שיחדש חידוש אחד
לתקון השכינה, (הנה לא נאמר לקמן שום דרוש משאר הסגרים רק מרבי אלעזר, כנראה שמר צהר
שלנו). אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה, אלעזר, הב נבזבזא חד לכלה תן דורון
אחד להכלה, ורצה לומר שתחדש איזה חידוש בתורה, ובזה תתן קישוט להשכינה, דהא
למחר אסתפל בה פד יעול לחופה באנון שירין ושבחיין (ה"ג הרא"ג, כי נפ' מטום
על "אלעזר ונמיד" מתרגס אונקלוס שירין ושכנין) כי למחר יסתכל הקב"ה כשיכנס לחופה באותם
הקישוטים דיהבו לה בני היכלא לקיימא קמיה שנתנו בני ההיכל להשכינה לעמוד
לפניו, ורצה לומר שהקב"ה יסתכל בעת היחוד בהקשטיין שקישטו את השכינה כל אחד
מהחברים, שעל ידי זה הם יהיו ראויים לעמוד לפניו.

בשבועות נצא מהגלות

(י) ובגין דא עתיד רעיא מהימנא למיהוי בגלותא בתרא, וביה יתקיים (ישעיה נג ה) והוא מחולל מפשעינו, אתעביד חול בגינייהו, (עין שם) מדופא בעונותינו במכתשין דיסורין דעניותא, בכמה דוחקין דסביל עליהו, ובגיניה (שמות לב ד) וינחם יהו"ה על הרעה וגומר, והדא הוא דכתיב (ישעיה נג ה) ובחבורתו נרפא לנו, ובגיניה שמאל דוחה לבינוניים דאיהי ראש השנה, וימין מקרב לון בתיובתא דאיהו פסח, דרועא ימינא לקבל שבים, ויוקים לון מנפילו דלהון ואחיד בידהון, ויימא לון (שם נב ב) קומי שבי ירושלם, ובשבועות יפקון בזכותא דמשה דאיהו מתן תורה רחמי.

מתוק מדבש

"מאמר בשבועות נצא מן הגלות" ומבואר בו כי נשמת משה רבינו ע"ה מגולגלת בדור האחרון, והוא סובל עוונות ישראל. ובזכותו נצא מן הגלות על ידי מדת החסד, ואומר שתחילת הגאולה תהיה בפסח, והגמר בשבועות.

(מקור המאמר נתקני הוזהר מ' כ"א ד' נה ע"א, וצילור ממקום מדגש כ"ך ז עמ' קפ"א)

ובגין דא ובשביל שיהיה תקון להבינונים, עתיד רעיא מהימנא עתיד רועה הנאמן שהוא משה רבינו, למיהוי בגלותא בתרא להיות נשמתו מגולגלת בגלות האחרון לסבול עונות ישראל, וביה יתקיים ובו יתקיים מה שכתוב והוא מחולל מפשעינו שהוא נתחלל ונפגם קצת קדושתו מחמת פשעינו, והיינו אתעביד חול בגינייהו שנעשה חול בשבילם, לפי שהבינונים כלולים מקודש וחול, ומה שכתוב (לפינו בפסוק) מדופא מעונותינו דהיינו במכתשין דיסורין דעניותא בנגעים של יסורי העניות, בכמה דוחקין דסביל עליהו בהרבה דוחק וצער שהוא סובל בשבילם, ובגיניה ובשביל צערו של משה כתיב וינחם יהו"ה על הרעה וגומר, והדא הוא דכתיב וזהו שכתוב ובחבורתו נרפא לנו על ידי חבורתו של משה נרפא לנו נגעי העונות, ועל ידי זה נצלנו מפורעניות של חבלי משיח, ובגיניה ובשביל זכות משה, שמאל דוחה לבינוניים שלא יצאו מהגלות בתשרי שאז היו יוצאים בהתגברות הדין, דאיהי ראש השנה שכמו כן הוא בראש השנה שדוחים את הבינונים ליום כפורים שלא יגמרו אז את דינם, כדי שלא ימותו יחד עם הרשעים הגמורים, וימין מקרב לון בתיובתא והימין מקרב אותם בתשובה, כי מדת החסד שבימין מעוררת אותם לתשובה, דאיהו פסח שהוא כעין פסח שבחודש ניסן שאז הוא שליטת החסד, דהיינו דרועא ימינא וזרע הימין שבמדת החסד, שהיא פשוטה לקבל שבים, ויוקים לון מנפילו דלהון והקב"ה יקים בימינו את הבינונים שנפלו בעונותיהם, דהיינו ואחיד בידהון שיאחז בידם ויקים, ויימא לון ויאמר להם קומי שבי ירושלם היינו בני ישראל יושבי ירושלים קומו וצאו מן השביה, ובשבועות יפקון בזכותא דמשה ובשבועות יצאו ישראל מן הגלות בזכותו של משה, דאיהו מתן תורה רחמי שהוא הוריד את התורה שבכתב לישראל שהיא בתפארת שהוא בחינת רחמים, ורצה לומר שהתחלת הגאולה תהיה בפסח, והגמר תהיה בחג השבועות בזכות התורה שהוריד משה.

הזוהר במד מערה... שם נלמד סודי מורד

"הזוהר הקדוש" ע"פ "מתוך מדבש"

הפירוש הנפלא שהתקבל בכל תפוצות ישראל

23 כרכים המפרשים את כל דברי הזוהר
בלשון קל וקצר ע"פ מפרשי הזוהר הקדמונים

ניתן להשיג בפורמט גדול (24/17 ס"מ)

ובפורמט בינוני (17/12 ס"מ) - מהדורת ר' הערשל וועבער

ובפורמט כיס "ובלכתך בדרך" (16.5/11.5) מהדורת ר' יוסף צבי בערגער

משלוחים חינם עד הבית לכל חלקי הארץ

ניתן להשיג בחנויות המובחרות

במיל: 3022233@gmail.com

1800-350-330